

ERFGOED

# Boerenkrijg- fietstochten

10 fietslussen tussen Overmere en Hasselt

  
Kalkense  
Meersen  
Donkmeer  
In het spoor van de Schelde

Een gezamenlijk verleden  
schept een band naar het  
heden. Reis je mee door de tijd?



[www.beleefberlare.be](http://www.beleefberlare.be)



*Met dit initiatief wil ik door de combinatie fietslussen, fietswedstrijd en het uitgeven van de brochure vol met kaarten en verhalen, de Vlaming op de fiets krijgen en hem confronteren met het leed, de armoede en de onderdrukking die onze voorouders hebben moeten doorstaan. De zwarte bladzijde in de geschiedenis kreeg daarom een centrale plaats.*

Herman Vander Stricht  
*Boerenkrijgcomité Overmere*

# 225 jaar Boerenkrijg...

225 jaar geleden op 12 oktober 1798, werd in Overmere de vuurlont van de Boerenkrijg aangestoken. Het vuur van de opstand tegen de Franse bezetter werd groter en deinde uit tot in Hasselt waar het, in de wijk Hilst, met bloed gedooft werd op 5 december 1798 door het Franse leger.

In het midden en op het einde van de brandgang 'Overmere - Hasselt' heeft het vuur van de opstand hevig gewoed waarbij veel brigands sneuvelden voor vrijheid en eigen waarden. Ook ten noorden en ten zuiden van deze as ontstonden heel veel brandhaarden, ja zelfs hier en daar een ware opstands-gloed.

Het Boerenkrijgcomité Overmere wil dit jubileumjaar niet ongemerkt voorbij laten gaan en de vrijheidsgedachte van de Boerenkrijg in de kijker plaatsen.

Via tien fietslussen van Overmere naar Hasselt, hier in deze brochure weergegeven, pogen wij de west-oost frontlijn van de Boerenkrijg weer te ontdekken. De lussen trachten ons naast de herkenning van de Boerenkrijggebeurtenissen ter plaatse ook te laten genieten van het landschap en de natuur. Zij leiden ons van het Scheldeland naar het Rivierenland, om op en neer te gaan in het Hageland en Haspengouw via de vlakke Kempen. Zij laten ons kennis maken met de eigen verhalen, de eigen geardeheid en de eigen geschiedenis van elke regio die we aandoen. Deze kenmerken worden voor elke lus in de brochure benadrukt door de burgemeesters van de steden en gemeenten op de route.

De brochure is dan ook niet alleen een uitnodiging om deel te nemen aan deze 10 uitgestippelde fietstochten maar tevens een uitgelezen kans om uw kennis van onze boerenkrijg-geschiedenis te testen door deel te nemen aan de wedstrijd 'Kraak de Brigandcode', die verbonden is aan de fietslussen. Geniet ten volle maar wees voorzichtig. Verder biedt deze brochure ons als Boerenkrijgcomité Overmere ook de kans om u allen uit te nodigen op de vele jubileumvieringen van de Boerenkrijg, die in 2023 overal worden georganiseerd.



**VOOR OUTER EN HEERD**

*Frank Lippens*

*Voorzitter Boerenkrijgcomité Overmere*



## **tot 15 augustus**

Boerenkrijgwedstrijd 'Kraak de Brigandcode', zie p. 53.

## **vanaf 1 juni**

Digitale quiz met vragen over het Boerenkrijgverleden. (Kraak de Brigandcode).

## **vrijdag 25 augustus**

20u De nieuwe verlichting voor het kerkplein wordt voor het eerst aangestoken.  
Opening tentoonstelling Heemkundige Kring Overmere 225 jaar Boerenkrijg.  
Het biercomité stelt het Boerenkrijgbier 'Boerenkrijger' voor in de feesttent.  
Uiteraard wordt het blonde én bruine bier geproefd en gedegusteerd.

## **zaterdag 26 augustus**

8u WTC De Dorpsvrienden Uitbergen verkennen route lus 1.  
Start SCC De Venne, Veerstraat Uitbergen: iedereen welkom.

10u Frans legerkamp anno 1798 strijkt neer in het Boerenkrijgpark.  
Uitleg en demo-shooting met kanon doorheen de namiddag.

12u Volksspelen vooraan in het Boerenkrijgpark.

14u Start optocht aan café Parking (Fina), richting kerk en Boerenkrijgpark.  
Deelnemende groeperingen: fanfare, reuzen, vendeliers, plaatselijke verenigingen, Franse soldaten...

15.30u Eerste opvoering van tafereel van Panta Rhei.

16.30u Verderzetting quiz 'Kraak de Brigandcode' met aansluitend de prijsuitreiking.

20u Toespraken op het podium.

21u Tweede opvoering Panta Rhei.

Feesttent en tentoonstelling Heemkundige Kring Overmere doorlopend open.

## **zondag 27 augustus**

10.30u Eucharistieviering in het teken van de Boerenkrijg.

12u Aperitiefconcert door Fanfare De Verenigde Vrienden en het Cockx-koor.

17.30u Inleiding over de Boerenkrijg door auteur François Van Gehuchten in de kerk.

20u Voorstelling van de film van 1968 over de Boerenkrijg in de kerk.

## **zondag 8 Oktober**

10.30u Eucharistieviering gevolgd door optreden Vredon en bloemenhulde.

## **donderdag 12 Oktober**

20u Voorstelling van het nieuwe boek 'Boerenkrijg!' door auteur Harry De Paepe in de parochiekerk te Overmere.



*De Franse revolutie van 1789 zou in heel Europa 'vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid' brengen. In de grondwet van 1791 lezen we: "De Franse natie neemt zich voor in de toekomst geen veroveringsoorlog meer te voeren en zal nooit gewapenderhand de vrijheid van enig Volk bestrijden".*

*Frankrijk en Oostenrijk bevochten elkaar menigmaal en de Zuidelijke Nederlanden waren steeds het slachtoffer van de touwtrekkerij. In 1792 werden de Franse troepen onder leiding van generaal Dumouriez, als bevrijders van onze Oostenrijkse Nederlanden verwelkomd. De bevolking voelde zich verlost van de Oostenrijkse overheersing. Voor hen kwam het erop aan de vrijheden en de privileges die ze in de loop der eeuwen verworven hadden, terug te winnen. Generaal Dumouriez was voorstander van de stichting van de Belgische Republiek en hij vond dat de benamingen Vlaming, Henegouwers en Brabanders moesten verdwijnen.*

*"Wees een volk van Broeders onder één naam".*

*Op 15 december 1792 werden onze streken volledig bij Frankrijk ingelijfd.*

*Op 18 maart 1793 waren er echter weer zware veldslagen tussen de twee rivalen. Het leger van generaal Dumouriez werd in de val gelokt. De Zuidelijke Nederlanden stelden dan weer hun hoop op Oostenrijk om een eigen vrij volksbestaan te kunnen verwerven. Twee Franse legers zetten de aanval opnieuw in en op 17 oktober 1797 deed de keizer van Oostenrijk afstand van de Zuidelijke Nederlanden nadat generaal Bonaparte hen grote territoriale voordelen had beloofd.*

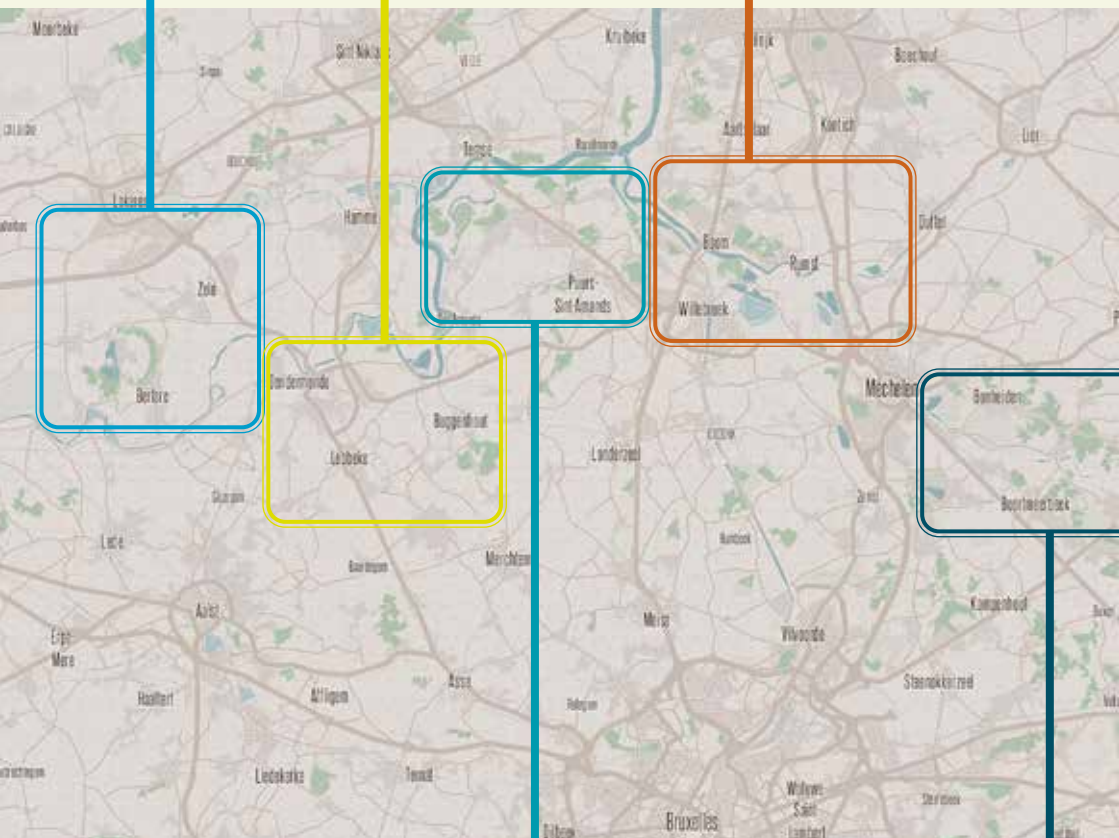


**Boerenkrijgfietslus I  
in Berlare**

**Boerenkrijgfietslus II  
in Dendermonde**

**P. 10**

**Boerenkrijgfietslus IV  
in Boom**



**Boerenkrijgfietslus III  
in Bornem**

**P. 14**

**Boerenkrijgfietslus V  
in Mechelen**

**P. 22**

**Boerenkrijgfietslus VI  
in Aarschot**

P. 18

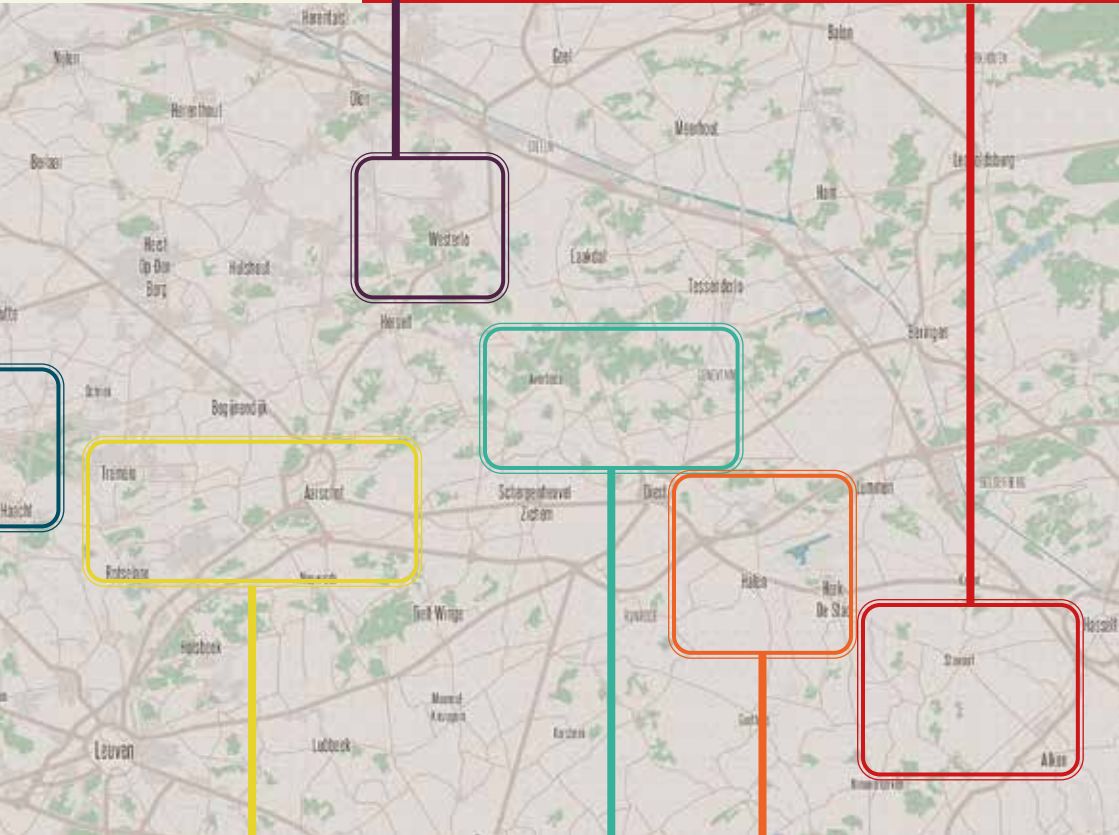
Boerenkrijgfietslus VIII  
in Westerlo

P. 36



Boerenkrijgfietslus X  
in Hasselt

P. 44



P. 28

Boerenkrijgfietslus VII  
in Scherpenheuvel-Zichem

P. 32

Boerenkrijgfietslus IX  
in Diest

P. 40



Welkom in Berlare!

Een boeiende fietsgemeente.

Laat je leiden door de groen-witte bordjes van Fietsknooppuntennetwerk Scheldeland of enkele bijzondere themaroutes. En sta er bij het cruisen langs de prachtige natuur even bij stil dat ook wielherhelden als Fred De Bruyne en Oliver Naesen hun carrière in deze groene Scheldemeander startten.

Fiets je liever langs de gezellige drukte van het Donkmeer, de weidse rust van de Kalkense Meersen, de Scheldedijken of de Paardeweide - ook wel bekend als het Berlaarse Zwin? Er zijn ki-lo-me-ters mogelijkheden in Berlare. Voor elk wat wils, mét voldoende terrasjes om even bij te tanken.

In deelgemeente Overmere startte 225 jaar geleden de Boerenkrijg. Op 12 oktober 1798 kwam het volk er in opstand tegen het Franse regime, onder de leuze 'Voor Outer en Heerd' ('voor altaar en haard', 'voor Kerk en gezin').

Op het kerkplein toont het Boerenkrijgmonument van beeldhouwer Aloïs De Beule de plaats aan waar volgens de overlevering de strijd begon. Dorpsfiguren Karel Lodewijk De Pauw en Domien Gyselincx stonden model, wat het monument de bijnaam 'Pa en Gijs' opleverde. Jaarlijks vindt er op deze plek een herdenking plaats waarbij ook het Boerenkrijg lied wordt gezongen.

Verder verwijst ook café Den Boerenkrijg en het nabijgelegen Boerenkrijgpark naar de strijd van weleer tussen de Brigands en de Sansculotten. In 1985 werd ook een openluchtspel over de Boerenkrijg op poten gezet. Een groot succes waaruit de latere openluchtspettakels aan het Donkmeer zijn ontstaan.



*Katja Gabriëls*

*Burgemeester van Berlare*





*Toen de Fransen hier pas waren, kende onze blijdschap geen grenzen. Met zijn allen dansten en zongen we rond de vrijheidsboom omdat de Oostenrijkse bezetters nu voorgoed verdwenen waren.*

*De vreugde bij onze mensen deemsterde echter vlug weg, want de Franse Sansculotten ontpopten zich als nieuwe overheersers. Hun eerste aanval op onze oude gebruiken was gericht op God en zijn eredienst. Kerken en kapellen werden onteerd en bestolen. Ze gingen zelfs zo ver de misvieringen te verbieden en onze kerken te sluiten. Alleen de priesters die trouw zwoeren aan de wetten van de nieuwe republiek mochten in hun kerk blijven. De dorpingen voelden zich beroofd van hun grootste steun in deze moeilijke tijden. In het geheim werden missen opgedragen voor familie en vrienden.*

*Alsof dit alles nog niet genoeg was, werd elkeen verplicht hoge belastingen te betalen, moest men de Franse soldaten aan eten helpen en werden de oude munten vervangen door papieren geld: de assignaten.*

*Op 5 september 1798 werden alle Vlaamse jongens van 20 jaar oud verplicht dienst te nemen bij het Franse leger. Dat kwam als een donderslag bij heldere hemel! De jonge Vlaamse boerenzonen zouden moeten strijden voor een waardeloos ideaal!?*

*We wilden de Fransen niet gehoorzamen en spraken af om ons op een boerderij op de hooizolder te verschuilen. Naarmate de dagen verstreken groeide het verzet en wilden we ook anderen warm maken voor onze plannen. De schermutselingen in het kanton Overmere in café Den Engel leidden tot handgemeen tussen de bevolking en een deurwaarder vergezeld van Franse soldaten: de Boerenkrijg was 'vroegtijdig' begonnen.*

**Een jonge Brigand**





## OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?

### 1. Den Boerenkrijg

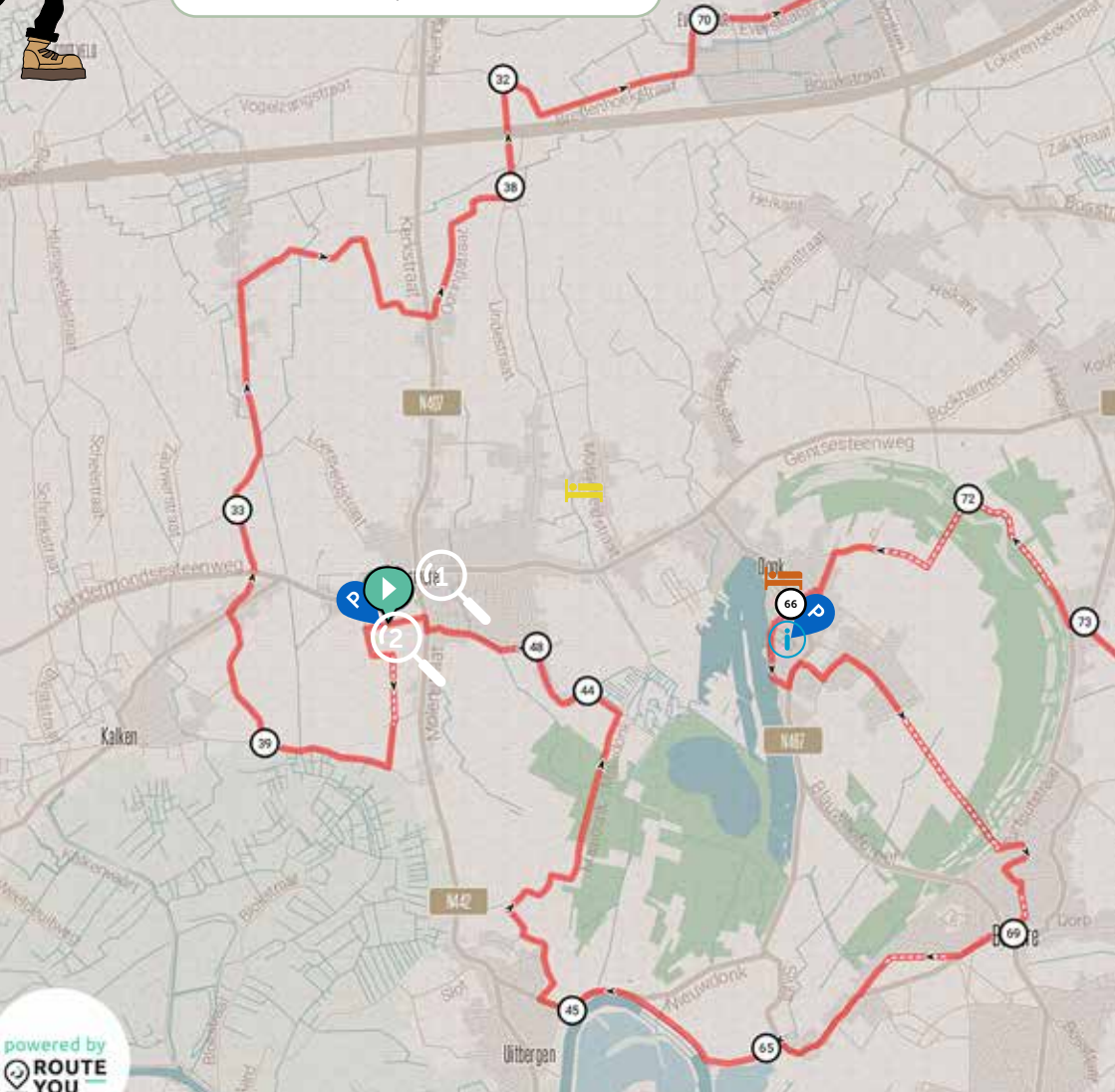
Burg. de Lausnaystraat 3, Overmere

### 2. Sporthal Overmere

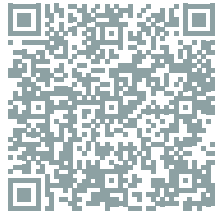
Molenstraat 1, Overmere

### 3. Het Veerhuis

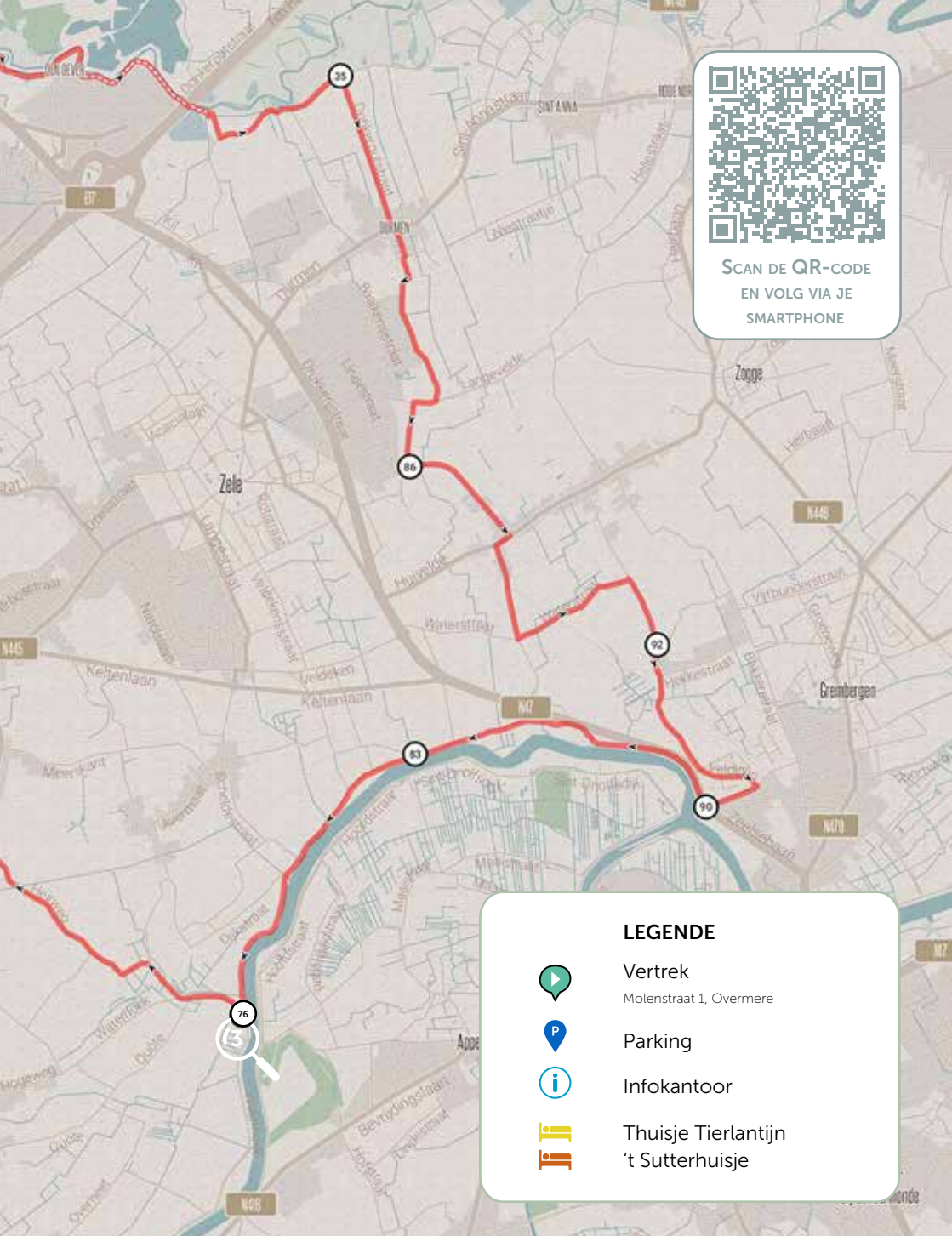
Waterhoek 25, Berlare







SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE



### LEGENDE



Vertrek  
Molenstraat 1, Overmere



Parking



Infokantoor



Thuisje Tierlantijn  
't Sutterhuisje

- 48 - 39 - 33 - 38 - 38 - 32 - 70 - 78 - 28 - 35 - 86 - 92
- 90 - 83 - 76 - 73 - 72 - 66 - 69 - 65 - 45 - 44 - 48





Welkom op het grondgebied van Dendermonde, de Ros Beiaardstad met heel wat merkwaardig erfgoed en schitterende natuur langs de dijken van Dender en Schelde!

Hoewel Dendermonde bij het begin van de Boerenkrijg een rol heeft gespeeld, wordt daar amper/zelden aandacht aan besteed.

Nochtans...

Op zondagochtend 21 oktober 1798 nam een bende van zowat 300 brigands, gewapend met gaffels en pieken, deze ontmantelde vestingstad in. Ze beukten de poort van de Onze-Lieve-Vrouwkerk in en luidden er de klokken. Op de Grote Markt trokken ze de vrijheidsboom ('vrystaek') omver terwijl ze 'Vivat den Keizer' riepen.

Daags nadien kregen deze brigands versterking van 400 à 500 landlieden onder leiding van commandant Rollier, de leider van de Boerenkrijg in het Land van Waas en Klein-Brabant. Zij staken de vrijheidsboom in brand en wierpen massa's republikeinse tekens uit kerken, cafés en herenhuizen op de brandstapel. Ook enkele registers uit het stadhuis moesten er aan geloven. Ze keerden zich tegen eigendommen van diverse notabelen die aanhangers waren van de Franse Republiek. Op 23 en 24 oktober was de stad overrompeld door zo'n 3 à 4000 opstandelingen.

Ondertussen kwam er een tegenoffensief vanuit de overheid in Gent, die een colonne van Franse militairen richting Dendermonde stuurde. Hierop trokken Rollier en zijn opstandelingen zich terug richting Baasrode en Sint-Amands zodat de soldaten op 25 oktober geen weerstand meer ondervonden. De militairen installeerden een nieuwe stadsmagistratuur en een 'comité de surveillance' en arresteerden een veertigtal inwoners die een actieve rol bij de opstand hadden gespeeld. Hiermee kwam voor Dendermonde een einde aan wat men later de 'Boerenkrijg' zou noemen.



*Piet Buyse*

*Burgemeester Dendermonde*



De Boerenkrijg, was een opstand in 1798, tegen de Franse bezetting van de landelijke bevolking tegen het door de Fransen in de Zuidelijke Nederlanden gevestigde staatsgezag. De lont aan het kruitvat werd ontstoken te Overmere waar op 12 oktober 1798 de Franse troepen, gelegerd in Dendermonde en Gent, de bezittingen van een boer in beslag kwamen nemen, omdat hij weigerde de torenhoge belastingen te betalen.

De schermutselingen breidden zich evenwel uit naar de streek van Dendermonde en het Waasland maar ook in de rest van Vlaanderen en een stuk in Wallonië.

Op 23 oktober 1789 verzamelden zich in Lebbeke enkele honderden opstandelingen, brigands genoemd, in de Kerk. Naast Lebbekenaren waren er ook inwoners uit Buggenhout, Baasrode, Sint-Gillis, Opwijk,... naar hier gekomen om samen naar Lokeren te trekken om de Franse bezetter te gaan bestrijden.

De brigands uit Lebbeke, zo'n 5 à 600 man sterk, gingen eerst bidden in de O.L. Vrouwekerk. Nadien vetrokken ze in groep, met vooraan het blauwe Maria-vaandel. De groep zou onder de leiding komen van de bekende Brigand-aanvoerder Emmanuel Rollier uit St Amands die zijn hoofdkwartier had in Dendermonde. Zij werden in Zele tot staan gebracht door de Fransen en trokken zich, na schermutselingen en gevechten, terug.

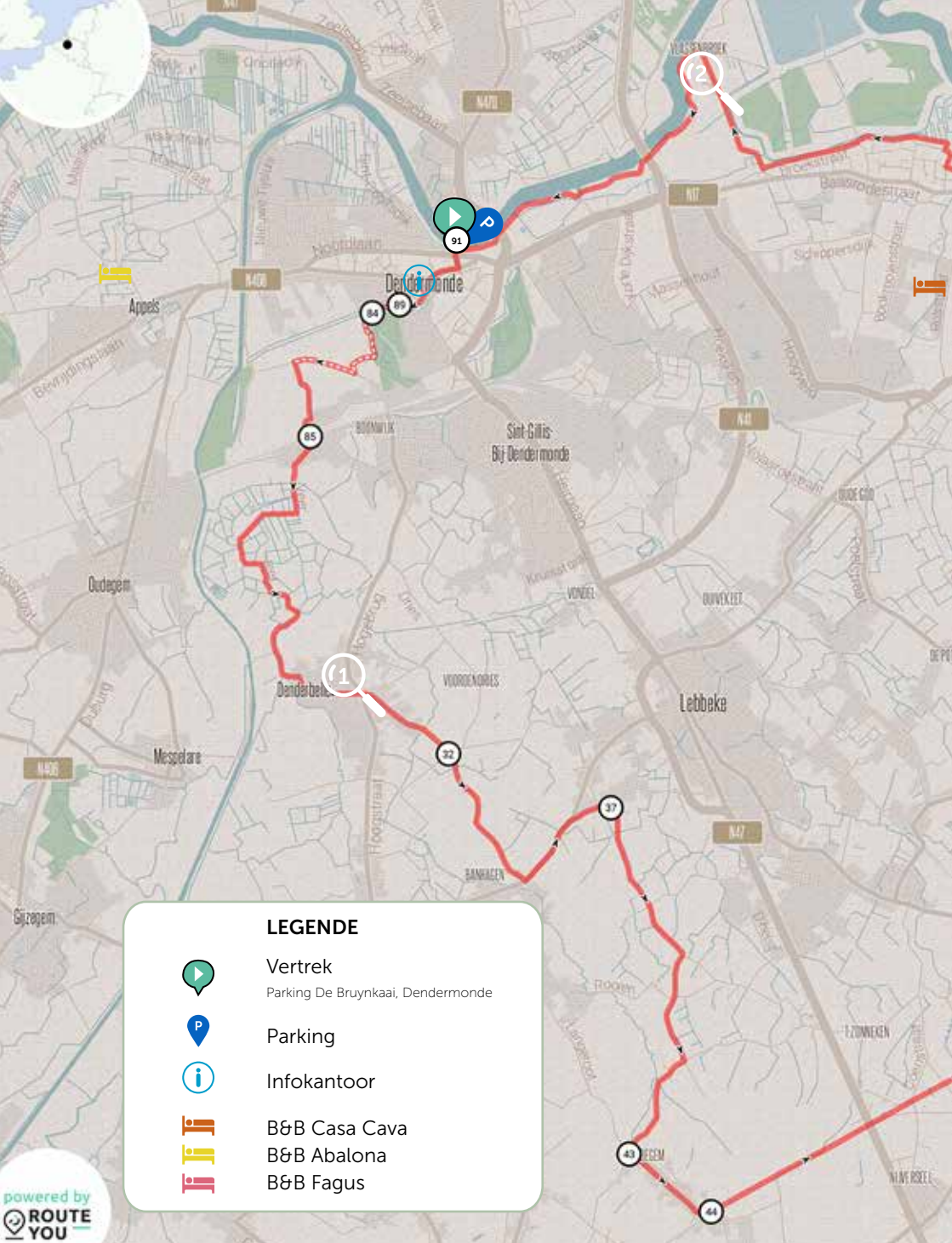
Lebbeekse Brigands vochten mee voor de inname van Dendermonde, aan gevechten te Zele en te Baasrode op de Oude Briel. De slecht bewapende boerenkrijgers waren niet opgewassen tegen het getrainde en goed bewapende Franse leger.

Maar ook de beloofde steun aan de opstandelingen vanuit Engeland, Nederland en Pruisen bleef uit. Eind 1798 bloedde de opstand dood. De bekende boerenleiders waren Rolier, Corbeels, Van Rompay en Van Gansen. Later werd de opstand geromantiseerd als een belangrijke gebeurtenis in de Belgische natievorming en in de Vlaamse ontvoogdingsstrijd in de Belgische staat.

Karel Uyttersprot, Lebbeke,

VOS-Vlaamse Vredesvereniging, Oost-Vlaanderen.





### LEGENDE



Vertrek

Parking De Bruynkaai, Dendermonde



Parking



Infokantoor



B&B Casa Cava



B&B Abalona



B&B Fagus





## OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?

### 1. Afspanning 't Vat

Kapellenstraat 48, Lebbeke

### 2. d'Oude Pomp

Vlassenbroek 127, Dendermonde



SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE

91 - 89 - 84 - 85 - 32 - 37 - 43 - 44 - 50 - 48 - 49 - 65

54 - 64 - 23 - 23 - 66 - 11 - 10 - 52 - 52 - 58 - 58 - 91



Welkom wieleriefhebber

Als burgemeester van Bornem heet ik jou van harte welkom in onze prachtige gemeente.

Met onze kilometers lange Scheldedijken, jaagpaden, fietspaden en een fietssnelweg begrijp je wel dat wij een fietsvriendelijke gemeente zijn.

Via de verschillende veerdiensten kan je bovendien ook heel handig de ons omringende rivieren oversteken. Maar doe dit niet te snel! In Bornem vind je heel wat leuke bezienswaardigheden en toffe plekjes om te vertoeven. Pauzeer even in onze prachtige Abdij van Bornem, geniet van het uitzicht op kasteel d'Ursel of op kasteel de Marnix de Sint-Aldegonde. Wie rust zoekt, kan deze vinden in onze erkende stiltegebieden in Weert of Hingene.

Wie het liever bruisender heeft kan uiteraard terecht in ons levendige centrum. Terrasjes, lekker eten, gezelligheid... je vindt het in elke deelgemeente, maar vooral ook in ons centrum.

Ten tijde van de Franse overheersing stond deze plek niet voor niets bekend als de fraaiste en rijkste gemeente van het departement. Je kan hier nu genieten in talrijke horecazaken zoals bijvoorbeeld Bar Boer, vernoemd naar de krijgsprikelen van toen. Het is slechts één van de vele terrasjes met zicht op het herdenkingsbeeld naast de kerk.

Deze statige boerenkrijger waakt als stille getuige over het centrum waar op 5 november 1798 de 'brigands' hun eerste beslissende slag leverden.

*Greet De Bruyn*  
Burgemeester Bornem



## Kanongebulder

*Na de schermutselingen in Overmere en het terugtrekken tussen de Schelde en de Rupel blokkeerden de boeren hier de strategisch gelegen Boomstraat, de huidige winkelstraat. Karren, boomstammen, stenen en aarde werden aangevoerd om aan het 'Warrengaren', de zuidzijde van de straat een torenhoge barricade op te werpen. Achter de eeuwenoude lindebomen werden statige herenhuizen omgetoverd tot mini vestigingen vol schietgaten en verdoken toegangen. Aan de noordzijde vormden de kerk en het huidige landhuis bolwerken voor schietgrage boeren.*

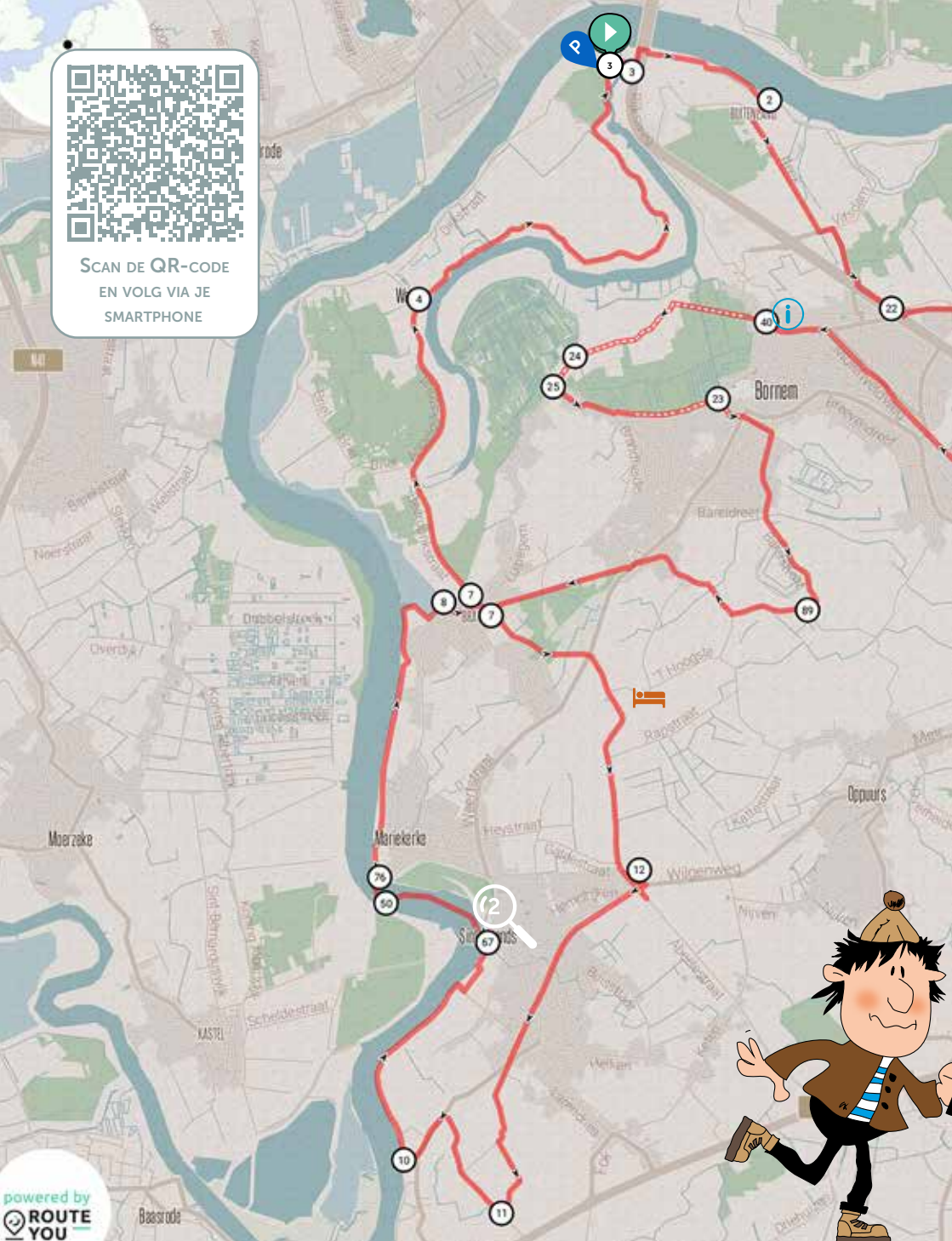
*De Boomstraat instormend wist de Franse cavalerie niet waar ze het had. Ze werden langs alle kanten beschoten. Geplaagd door deze verschrikkelijke nederlaag en uit op wraak beval hun generaal urenlang kanongebulder om vervolgens meer dan 150 huizen in brand te steken. De prachtige Abdij van Bornem bleef door bemiddeling van de paters gelukkig gespaard. De Boomstraat daarentegen ging grotendeels in vlammen op. Een kanonskogel ingemetst in de gevel ter hoogte van winkelketen Hema is hier een pijnlijke herinnering aan. Kan jij hem vinden?*







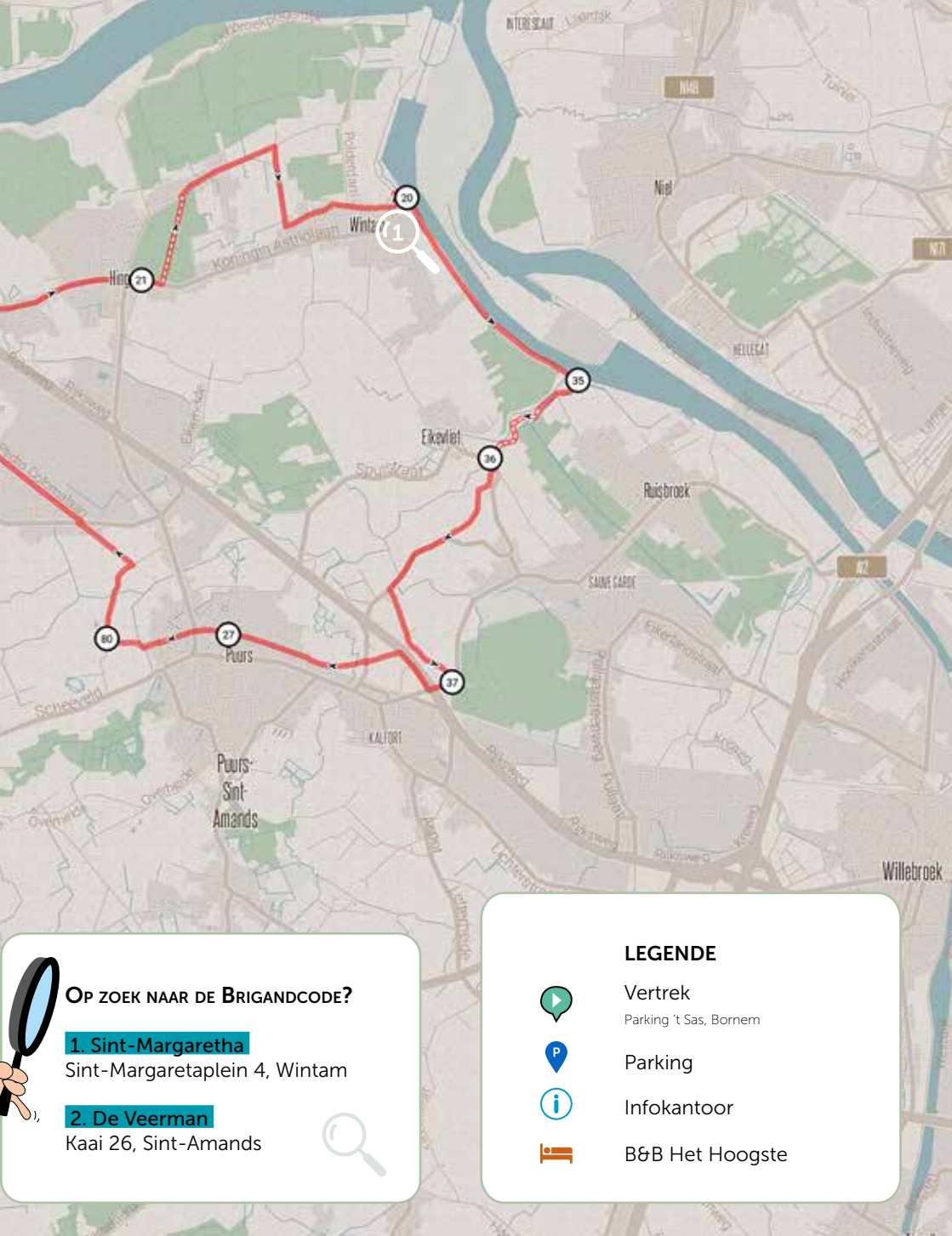
SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE



powered by  
**ROUTE  
YOU**











### OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?

**1. Sint-Margaretha**  
Sint-Margaretaplein 4, Wintam

**2. De Veerman**  
Kaai 26, Sint-Amands



### LEGENDE

-  Vertrek  
Parking 't Sas, Bornem
-  Parking
-  Infokantoor
-  B&B Het Hoogste



Nadat de Oostenrijkers uit ons land verdreven waren, werden de Franse republikeinen in eerste instantie als de bevrijders aanzien. Althans, dat was wat ze ons wilden doen geloven. De bevolking werd echter steeds zwaarder belast, de hongersnood stak de kop op, Frans werd de voertaal enz.

Kerken en abdijen werden gesloten en verkocht om de oorlogskas te spijzen en onze jonge mannen werden verplicht dienst te nemen in het leger van Napoleon.

Dit alles deed de moegetergde bevolking naar de wapens grijpen en 'Boerenkrijg' klinkt daarbij iets te minachtend. Al te vaak roept de Boerenkrijg bij velen onder ons wellicht het romantische beeld op van de heldhaftige strijdende boeren die vochten voor God en Vaderland. Niets is minder waar want het was een opstand van de gehele bevolking en de zogeheten Brigands tegen de Franse bezetter.

Ook onze gemeente speelde een belangrijke rol in het verhaal. In Boom bevond zich namelijk het hoofdkwartier van waaruit de meeste militaire operaties werden geleid. Veel moedige en onschuldige Bomenaars lieten het leven en verdienen het te worden geëerd samen met alle anderen die streeden voor onze vrijheid.

Wie er meer wil over weten verwijzen we graag naar het naslagwerkje De Boerenkrijg te Boom waarover ook onze heemkundige kring Ten Boome al schreef.

We zijn in elk geval blij dat er nu 225 jaar nog de gepaste aandacht wordt geschonken aan deze historisch belangrijke gebeurtenissen en dat het Boerenkrijgcomité Overmere het initiatief nam tot onder andere deze fietsroutes. Wielertoeristen zullen daardoor ondervinden dat we in Boom bijzonder gastvrij zijn, ... maar niet voor bezetters.

*Jeroen Baert*  
Burgemeester Boom

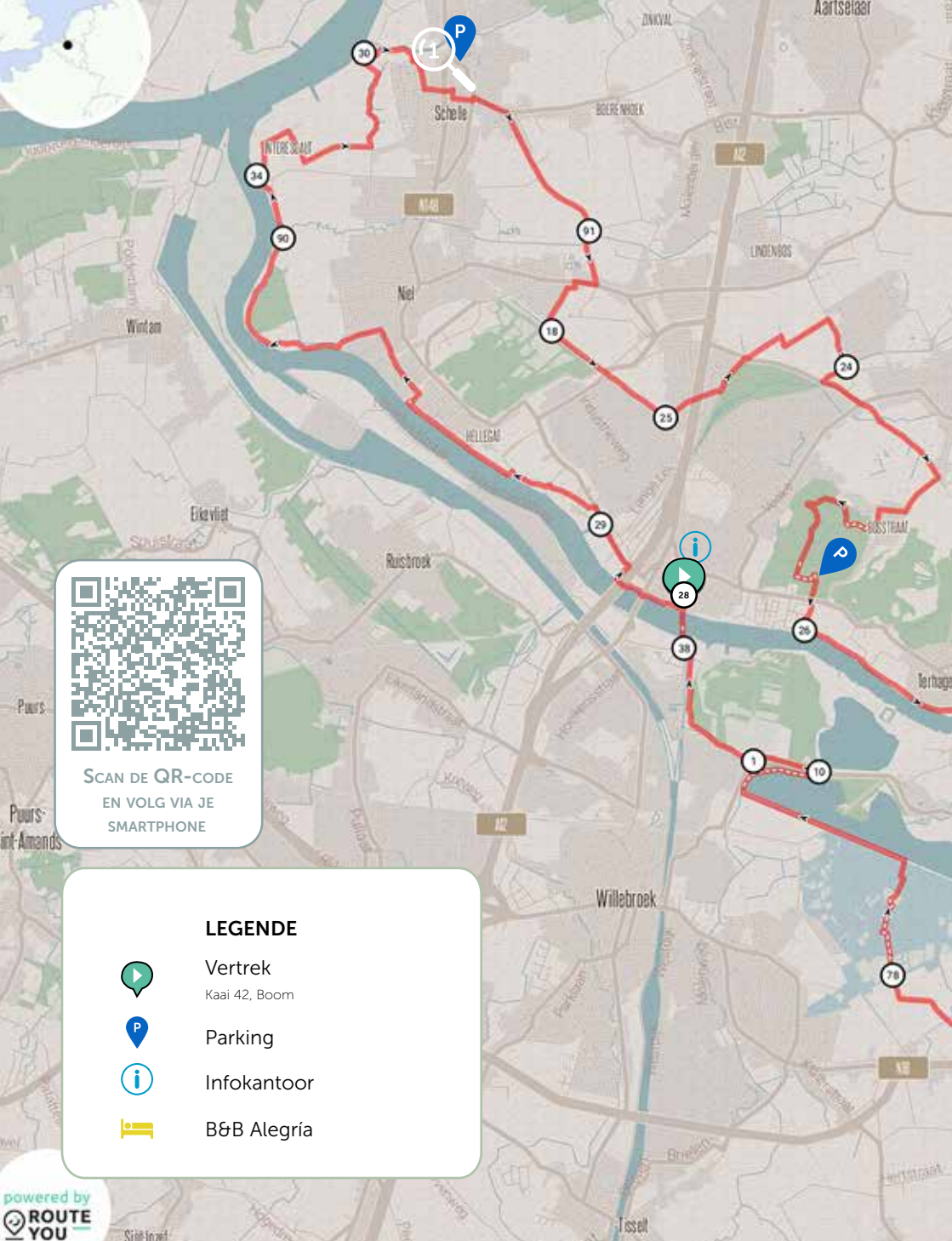


Op den Franschen bodem werd een onweder voorbereid, dat gansch Europa tot in het diepste zyner ingewanden moest schokken. De openbare zedeloosheid en de schaemteloze onregtveerdigheid dergenen die in Frankryk, als wettige oversten des volks, het volk ten voorbeeld moesten zyn, hadden in dit groote Land de gemoederen ryp gemaekt tot het ontvangen eener leering die alle gezag loochende. Hoogmoedige geesten, gewapend met wetenschap en kunst, goten er langzaam en met berekende vlyt het venyn des twyfels in den boezem des volks. Zy verklaerden den mensch tot God der schepping en loochenden den God des hemels; zy vuerden in elk het gevoel der menschelyke regten aen, en doofden den laetsten sprankel van het gevoel der pligten uit. Vol haet tegen hetgeen hunne vaders hadden opgebouwd of geëerbiedigd, wierpen zy den spot met volle handen over den godsdienst en de zeden. In plaats van den vervuilden akker van onkruid te zuiveren, wierpen zy liever den grond onderste boven om te zien wat er uit haren schoot zou ontstaan. In een woord, zy riepen vermaledydning en vernietiging over al het bestaende, en wezen het Fransche volk in eene baen, door niets afgebakend dan door de verstrooide puinhopen van een vorig menschdom. Welhaest, toen er niets meer in de harten overbleef dan haet en ongelooft, dan wraekdorst en blinde zucht tot het onbekende, veropenbaerde zich de vrucht van den boom des twyfels. Parys, als hadde de hel zelve sedert eeuwen onder zynen grond liggen broeijen, ontplofte en borst los in onbegrypelyke woede; de zwangere vuerberg der menschelyke driften goot zyne lava in wilde stromen uit tot over Frankryk's grenzen. De vreemdeling die onmiddelyk als wereldhervormer zich opriep, bood ons zyne vryheid aen, op voorwaerde dat wij de ketenen der dienstbaerheid zouden aanveerden. Wy, die met de vryheid waren geboren en dezelve eeuwen lang hadden bezeten, wy herkenden in het bemorste beeld van twyfelgeest, van moord, vernieling en geweldenary het erfdeel onze voorvaders niet.

's Lands onafhankelykheid was ons nog immer dierbaer boven alles.







**LEGENDE**



Vertrek  
Kaai 42, Boom



Parking



Infokantoor



B&B Alegria



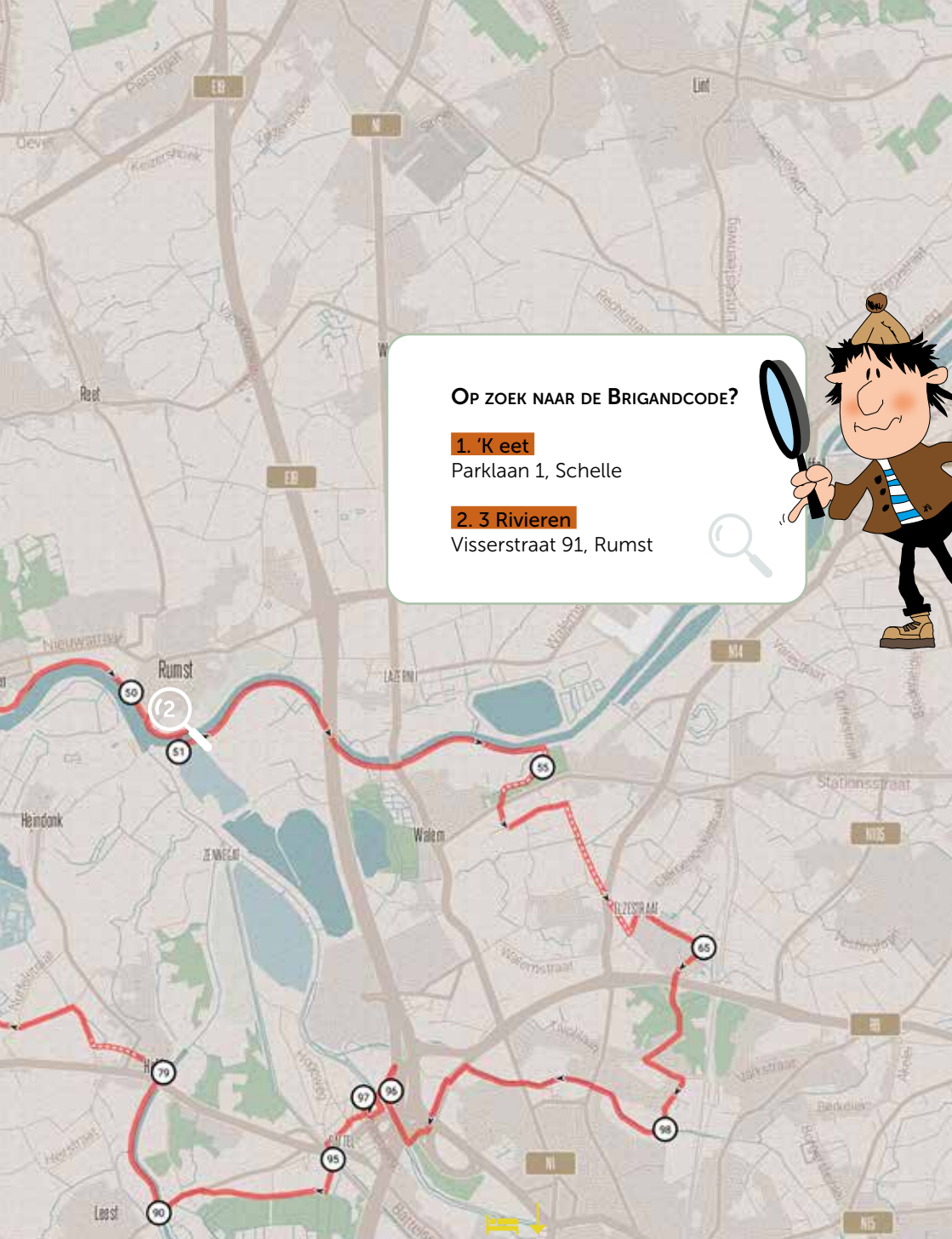
## OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?

### 1. 'K eet

Parklaan 1, Schelle

### 2. 3 Rivieren

Visserstraat 91, Rumst



28 - 29 - 29 - 90 - 34 - 30 - 91 - 18 - 25 - 24 - 26 - 50 - 51 - 51 - 55 - 55 - 65  
98 - 96 - 96 - 97 - 97 - 95 - 95 - 90 - 90 - 79 - 78 - 78 - 10 - 1 - 38 - 38 - 28



Naar de brigand zijn doorheen de tijd heel wat lekkernijen of plaatsen vernoemd. Wie wil, kan zich tegoed doen aan een stuk halfharde Brigandkaas, vergezeld van een droog en bitter Brigandbier. De cirkel is helemaal rond als je dit nuttigt aan de toog van café Brigand: je kunt ruimschoots kiezen tussen tal van Belgische kroegen die deze naam dragen.

Vanwaar deze populariteit? Zoals wel vaker herbergen onze woorden een historische schat, waarvan de etymologische oorsprong ons misschien vreemd is. Ook achter 'brigand' gaat wel degelijk een opmerkelijk stuk geschiedenis schuil.

De brigand was een strijder in de Boerenkrijg. Zijn verhaal situeert zich eind 18e eeuw. Nadat de Brabantse Omwenteling de kop werd ingedrukt door de Oostenrijkse Habsburgers, veroverde het Franse rijk op haar beurt de Belgische landstreken. Na enkele jaren trek- en duwwerk komen de Zuidelijke Nederlanden definitief in handen van revolutionair Frankrijk.

De geest van de Omwenteling leeft nog onder de mensen en vindt enigszins aansluiting bij het gedachtengoed van de Franse Revolutie. Maar al snel blijkt dat Vlaanderen en Brabant louter als wingewesten dienen, zonder respect voor de geldende geloofsbelijdenis, het historisch erfgoed en het economisch bestel. Maar vooral ook zonder respect voor het volk. De Fransen heffen onbetaalbare belastingen en jongemannen krijgen een legerdienst opgelegd voor een oorlog die niet de hunne is. De gegoede mensen kunnen zich echter vrijkopen, wat de omwentelaars fors tegen de borst stoot.



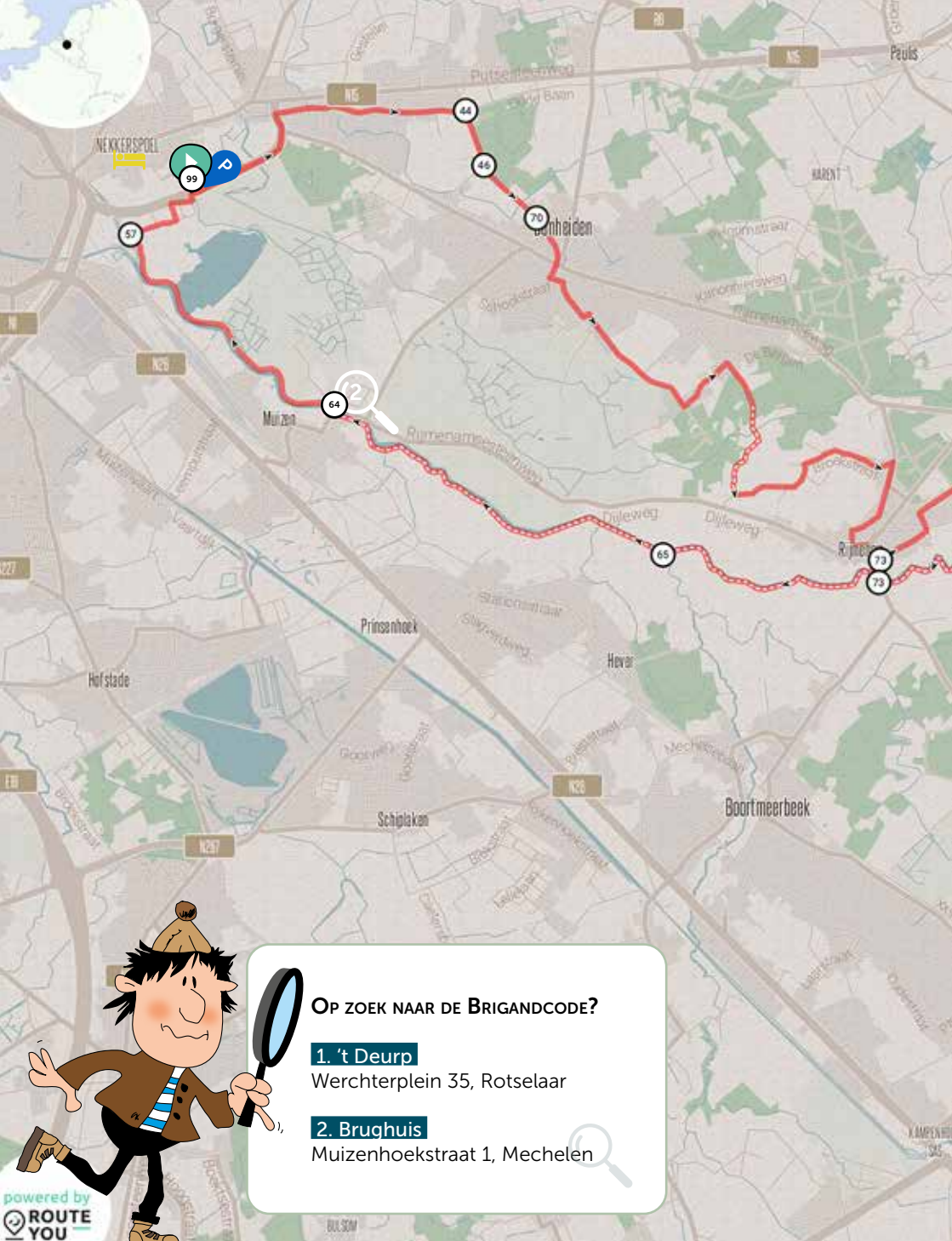
In oktober 1798 bereikt de onrust haar hoogtepunt. In Overmere en in Mechelen roert het volk zich. Het roept op tot protest. Wanneer Mechelen op een bepaald ogenblik beperkt bewaakt bleef door de Fransen, grepen de boerenkrijgers hun kans. Langs de dorpen Hever en Muizen namen ze de stad in en wierpen alles wat Frans was omver. De klokken van de Sint-Romboutskathedraal kraaiden luid victorie en de Grote Markt vulde zich met brigands en hun aanhangers.

Gesterkt door de strijdkreet 'Voor Outer en Heerd' groeide het verzet van de brigands in Vlaanderen, in het Waasland en in de Kempen. Er werden kleine successen geboekt, maar het spontane verzet bleek toch onvoldoende georganiseerd. Nog geen twee maanden later, op 5 december 1798, werd de rebellie in een beslissende veldslag nabij het Limburgse Hasselt definitief neergeslagen. Er volgde een meedogenloze repressie die heel wat slachtoffers maakte. Later zouden bij opgravingen op het Sint-Romboutskerkhof, onder de duizenden slachtoffers, ook ééneveertig brigands gevonden worden. Deze krijgers werden namelijk op 23 oktober 1798, aan de voet van de Sint-Romboutskathedraal, door de Franse bezetter gefusilleerd.

Een brigand kan ons vandaag fel smaken, maar de boerenkrijgers hadden in hun tijd alleen maar aarde en bloed in de mond. Met deze herdenking eren we hun verzet tegen het imperialistische juk. Hun verlangen naar respect en een eervol bestaan met een rechtvaardig inkomen. Die strijd is van alle tijden. Dat de strijd van de boerenkrijgers meer dan tweehonderd jaar geleden plaatsvond, betekent niet dat we hem mogen vergeten.

*Björn Siffer*  
Schepen voor Cultuur



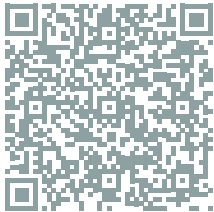


powered by  
ROUTE  
YOU

**OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?**

- 1. 't Deurp**  
Werchterplein 35, Rotselaar
- 2. Brughuis**  
Muizenhoekstraat 1, Mechelen





SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE

## LEGENDE



Vertrek

Parking De Nekker, Mechelen



Parking



Infokantoor



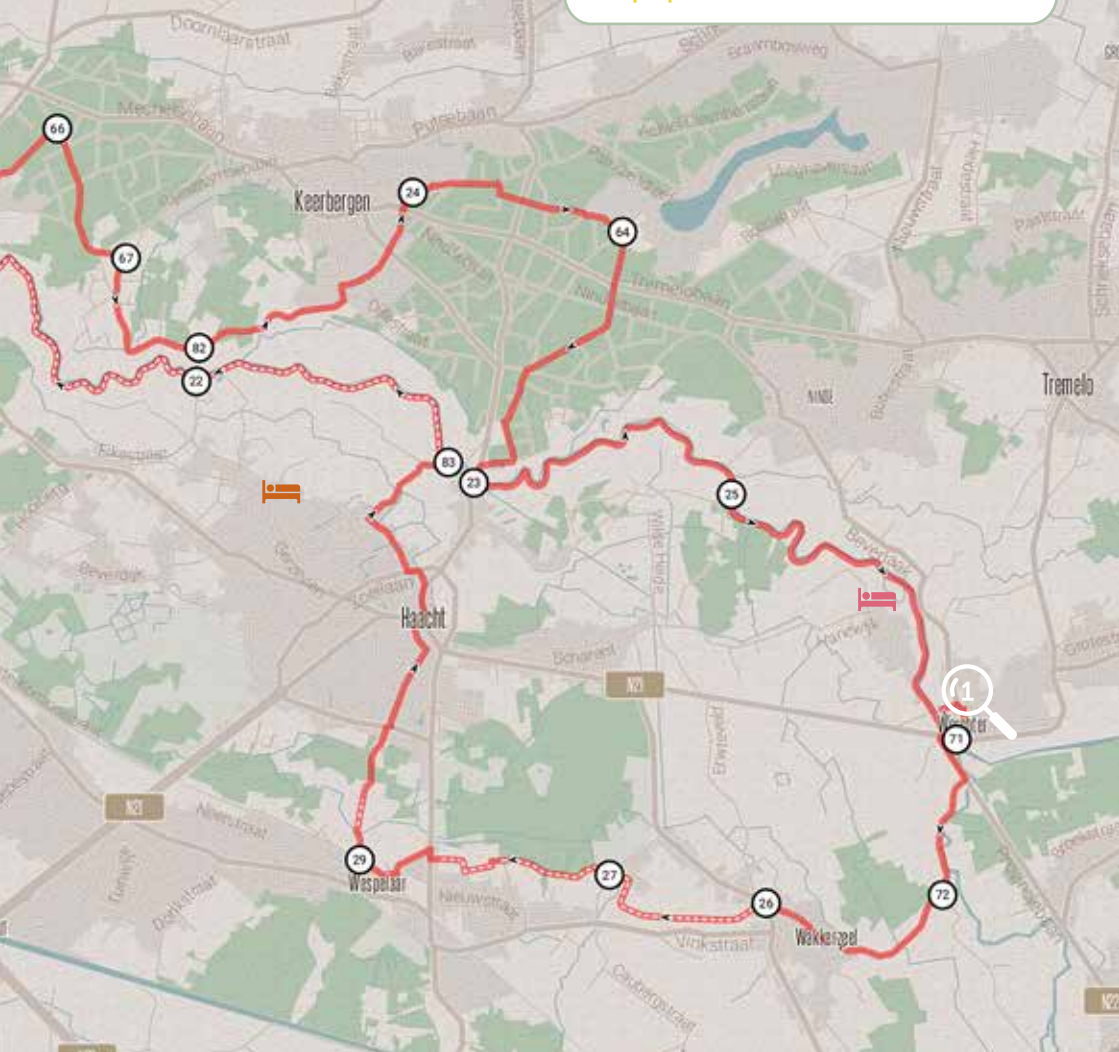
Wanneshoeve



B&B De Hanewijkhoeve



B&B Nekkerhof



## TIJDLIJN WAARIN DE BOERENKRIJG ZICH SITUEERT

- tot 1751 Onze gewesten onder Spaans bewind.  
Nadien Oostenrijks bestuur, met Karel VI, Maria-Theresia en Jozef II.
- 1789 Uitbreken van de Franse Revolutie, onder de leuze "Vrijheid, Gelijkheid en Broederlijkheid"
- 1789 In de Zuidelijke Nederlanden een algemene opstand tegen het Oostenrijks beleid van Jozef II, onder de leuze "Pro aris et focis" (voor altaar en haard), Brabantse Omwenteling.
- 1790 Het kortstondig en verward bestuur van onze gewesten door de Staten-Generaal wordt door de Oostenrijkers omvergeworpen.
- 1792 De Franse generaal Dumouriez valt onze gewesten binnen en verslaat de Oostenrijkers te Jemappes (6 nov).
- 1792 De Schelde komt vrij (16 nov).
- 1793 De Franse koning Lodewijk XVI wordt door de republikeinen onthoofd (21 jan).
- 1793 Met de slag van Neerwinden worden de Fransen door de Oostenrijkers verdreven (18 mrt).
- 1794 De slag van Fleurus brengt de Fransen de grote overwinning en betekent bij ons het begin van de definitieve Franse overheersing (26 mei).
- 1794 Franse baldadigheden, opeisingen en grote oorlogsbelastingen.
- 1795 De Zuidelijke Nederlanden worden bij Frankrijk ingelijfd (1 okt).
- 1795 Het Frans wordt de officiële taal (13 okt) - gedwongen geldlening (14 dec).
- 1797 Baron van Meer verjaagt met 200 boeren de Franse soldaten uit de abdij van Affligem (2 jan).
- 1797 Sluiten van de kerken, verbod van kerkelijke plechtigheden en uiterlijke godsdienstige tekens: Besloten Tijd.
- 1798 Engelse schepen bombarderen de kust (21 en 22 febr).  
Engelse schepen patrouilleren bij Oostende (16 mrt).  
Landingspogingen van de Engelsen aan de Vlaamse kust (19 mei).  
Afkondiging van de conscriptiewet (gedwongen legerdienst) 5 september.  
Eerste grote opstand te Overmere -Boerenkrijg (12 okt).  
Onlusten en opstanden over het ganse land. Rollier bezet met de Boeren Klein-Brabant en Dendermonde (20-25 okt).  
Rollier wordt te Zele door de Fransen verslagen (24 okt).  
Generaal Collaud kondigt staat van beleg af voor onze gewesten (31 okt).  
Zegepraal der Brigands te Meerhout, onder de leiding van Van Gansen (11 nov).  
Nederlaag van de Brigands te Diest (13-14 nov).  
Van Gansen wordt gewond en Elen heeft de leiding.  
Bloedige gevechten en een terugtrekken naar Meerhout, Geel en Mol.  
Corbeels en Meulemans worden gevangen genomen (23-24 nov).  
Einde van de Boerenkrijg, met de rampzalige slag van Hasselt (5 dec).
- 1799 Staatsgreep van Napoleon.
- 1801 Kerkelijke vrede door concordaat van paus Pius VII met Napoleon.
- 1802 Kerken terug open en einde van de Besloten Tijd (6 jun).
- 1804 Napoleon wordt keizer van Frankrijk.
- 1812 Terugtocht van Napoleon uit Rusland.
- 1813 Gentse seminaristen worden verbannen naar Wezel aan de Rijn.
- 1814 Val van Napoleon.
- 1815 Einde van de Franse overheersing; slag bij Waterloo (18 jun).

## EINDE 18DE EEUW, TEN TIJDE VAN DEN BOERENKRIJG

*Weinig of geen eten, geen toekomst, een korte lont,  
heel prikkelbaar, alsof 't geluk niet meer bestond.*

*Hard werken en niets verdienen, 't was geen leven!  
men zou er voor minder de brui aan geven.*

*'t Papieren geld, 't was niets meer waard;  
100 frank werd 30 cent,..... goed voor den open haard.*

*Bende vormen, stropen, op de vuist gaan  
het vredelievende kwam op de tocht te staan.*

*De mentale weerbaarheid verdween  
en moedertje bleef met haar verdriet alleen.*

*Vrijheid en beterschap werden beloofd,  
maar 't was 't eerste dat hen werd beroofd.*

*Liever vechten tégen dan mét de Fransen  
zo had de toekomst misschien nog kansen.*

*Vlaanderen was en bleef een speelbal  
van her naar der, nergens en overal.*

*Voor altaar en haard, voor outer en heerd  
men heeft gevochten, men heeft zich verweerd.*

*'t Gepeupel, kerk en abdij werden geviseerd  
de Vlaming werd op 't eind zelfs in Brussel onteerd.*



Wie vandaag de dag doorheen de Willem Huvenerstraat in Aarschot wandelt, vraagt zich waarschijnlijk af wie die Willem wel mag zijn. De Boerenkrijg maakt bij de meesten onder ons geen deel meer uit van het collectief geheugen. Ooit was dit nochtans anders.

Het eeuwfeest van de Boerenkrijg werd in onze stad gevierd met een groot spektakel in ons stadscentrum. Namen als Willem Huveneers, Jan Baptist Van Haesendonck, Jozef Van Gansen of Cornelis Eelen spraken tot de verbeelding. Het verhaal van de kleine man die in opstand kwam tegen de machtige bezetter. De underdogpositie waar wij Belgen/Vlamingen ons graag in nestelen.

De Franse tijd liet haar sporen na in onze stad. Adel en Kerk verloren hun almacht. Kloosters zoals het Sint-Niklaasbergklooster, het Bogaerdenklooster en het Capucienenklooster werden afgeschaft en in beslag genomen, kerken moesten de deuren sluiten. Adellijke bezittingen zoals de 's Hertogenmolens werden genationaliseerd en verkocht, gilden en ambachtsverenigingen opgeheven. De Franse revolutionairen legden hun wil op. Een nieuwe tijd van Liberté, Egalité et Fraternité brak aan.

Gehecht aan tradities en gebruiken voelde een groot deel van de bevolking zich allerminst gelukkig. Net als in vele andere dorpen en steden ging het hek helemaal van de dam met de invoer van de conscriptiewet. Jonge mannen die in aanmerking kwamen om opgeroepen te worden voor het Republikeinse leger grepen naar de wapens. De maat was vol!

Op 22 oktober 1798 werd op onze Grote Markt de vrijheidsboom, symbool van de Revolutie geveld, de revolutionaire 'burgemeester' Deneeff en zijn gevolg werden verdreven. Hun huizen werden geplunderd, de conscriptielijsten vernietigd. De pro-Franse stadssecretaris Daels die er niet in slaagde tijdig de stad te verlaten werd met rieten en mestvorken afgemaakt.



Aarschot, de toegangspoort tot de Kempen, gelegen op het kruispunt tussen Lier, Diest, Tienen en Leuven werd een verzamelplaats voor de brigands. In het voormalige Capucienenklooster, onze huidige raad-en trouwzaal, verzamelden meer dan 300 opstandelingen.

Slecht bewapend - de loden dakgoten van het klooster werden omgesmolten tot munitie - maar vol moed en overtuiging. Onder meer de beruchte Aarschotse priester Willem Huveneers bemoedigde hen en speldde hun een wit lappeken met een rood kruis op als insigne. Binnen enkele dagen groeide hun aantal tot een paar duizend. Klaar om ten strijde te trekken!

Enigszins te verwachten, vormden de slecht bewapende en weinig ervaren opstandelingen weinig partij voor het goed geoefende Franse leger. De boerenkrijgers werden verslagen o.a. in Leuven, Diest en Hasselt - deze laatste veldslag stonden ze onder leiding van Aarschotenaar Jan Baptist Van Haesendonck.

De Boerenkrijg groeide uit tot een mythe, een vaak geromantiseerde voorstelling, een David-Goliathverhaal. Maar los van de romantiek is deze Beloken tijd bovenal een boeiende tijd. Een tijd waarin breuklijnen samen kwamen. Een tijd van spanningen en fricties, tegenstellingen tussen rede en geloof, tussen stad en platteland, tussen rijk en arm, tussen progressief en conservatief. Vandaag de dag - 225 jaar na de feiten - blijft de Boerenkrijg een meer dan lezenswaardige episode uit de geschiedenis van onze stad en streek.

Alvast veel lees- en fietsplezier

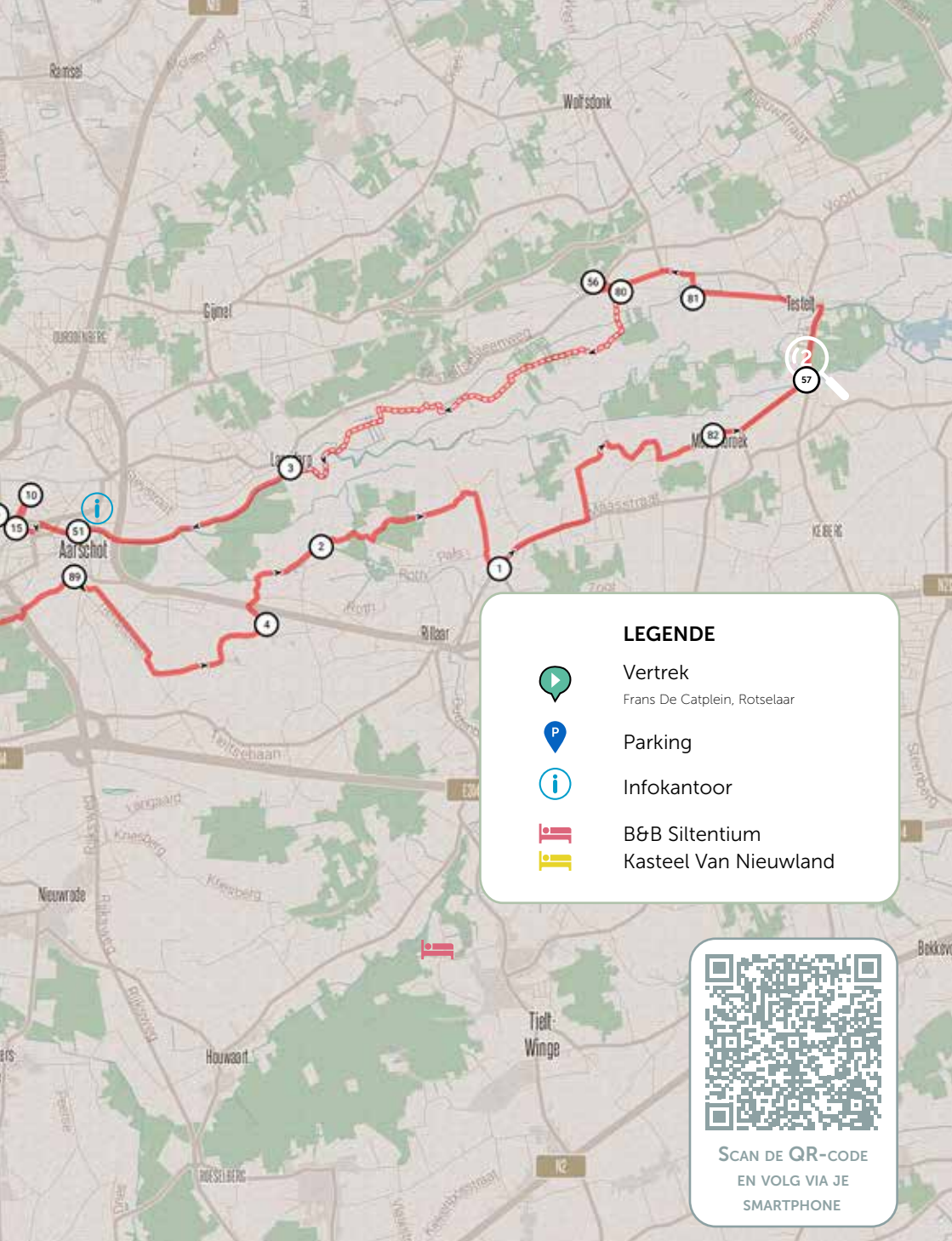
*Gwendolyn Rutton*  
Burgemeester Aarschot











### LEGENDE



Vertrek

Frans De Catplein, Rotselaar



Parking



Infokantoor



B&B Silintium



Kasteel Van Nieuwland



SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE

71 - 72 - 30 - 41 - 66 - 66 - 64 - 64 - 64 - 63 - 63 - 89 - 4 - 2

1 - 82 - 57 - 81 - 56 - 80 - 3 - 51 - 15 - 10 - 9 - 92 - 91 - 67 - 71



Geniet in Scherpenheuvel-Zichem van de prachtige natuur en de historische sites verbonden door de meanderende Demer, op de grens tussen Kempen en Hageland. Of je nu kiest voor historisch erfgoed of graffitikunst, ijsjes in Averbode of pepernoten in Scherpenheuvel, een uitdagende fietstocht of wandeltocht langs het water of door de bossen, Scherpenheuvel-Zichem heeft het allemaal.

Scherpenheuvel en Zichem deelden volop mee in het oorlogs-gebeuren van de Boerenkrijg. Het was een gestadig in- en uittrekken van Franse troepen met de daarbij horende ellende: inkwartieringen, opeisingen, plunderingen en brandstichtingen. In de nacht van 22 op 23 oktober 1798 is de vrijheidsboom in Zichem gekapt door de brigands. Als gevolg zijn er represailles geweest van de Franse troepen die in Diest gevestigd waren. De dag erna hebben de opstandelingen Diest wel ingenomen. Enkele dagen later, de 25ste oktober vertrok een deel onder leiding van Eelen richting Aarschot om Leuven te belegeren.

Als de Fransen Diest terug in handen krijgen eind oktober, waren er represailles. Zoals er plunderingen en brandstichtingen in Diest waren, zijn deze er ook in Scherpenheuvel en Zichem geweest. Franse troepen trokken van Aarschot naar Diest. In november trokken Franse soldaten vanuit de Kempen over Averbode naar Diest en hebben de abdij en de inwoners van Averbode mogen delen in het oorlogsgewoel. De klokken van de kerk van Zichem en van Scherpenheuvel werden geroofd in deze maanden.

*Manu Claes*

*Burgemeester Scherpenheuvel-Zichem*



*Jan Cornelius Eelen of in de volksmond Nelis genaamd was de generaal van het Hageland tijdens de Boerenkrijg. Hij was de zoon van een geneesheer uit Scherpenheuvel. Hij werd geboren in 1774 in Meeuwen. Het beroep van zijn vader zorgde dat het gezin zich in 1782 vestigde in Scherpenheuvel. Toen de strijd losbarstte, was Nelis Elen juist klaar met zijn studie Wijsbegeerte aan de universiteit van Leuven. Ondanks zijn jeugdige leeftijd kreeg hij het bevel over de boeren-opstandelingen in het Hageland.*

*Op 24 oktober trekt hij Lier binnen, op 25 oktober trekt hij Aarschot binnen en op 26 en 27 oktober staat hij aan het hoofd van de opstandelingen die Leuven belegerden. Na zijn mislukte poging om Leuven in te nemen, gaat hij terug richting Kempen.*

*Vanuit Geel en Meerhout nemen de opstandelingen onder leiding van Elen op 12 november de stad Diest in. Ook nadien neemt hij deel aan de gevechten in Meerhout en Hasselt. Het lukt hem om te ontsnappen. Verscholen in de Kempen staat hij nog heel de winter lang aan het hoofd van kleine bendes die streken tegen de Franse overheersing.*

*In Scherpenheuvel is een straat naar hem genoemd sinds 1977.*

*Als zijn naaste kapiteins worden vernoemd: Philip Emmanuel Crabeels en de gebroeders Pieter en Jan-Frans Goossens uit Zichem. De adjunct van Elen was een zekere Wittevrouwen (ook De Witte genoemd), waarschijnlijk ook uit Scherpenheuvel. Hoeveel jongens uit Scherpenheuvel of Zichem mee optrokken, is niet geweten. Veel moest geheim blijven. Er is wel zwaar gestreden en zowel in Scherpenheuvel als in Zichem is er veel weerstand geboden tegen de Franse troepen.*

*In de Sint-Eustachiuskerk van Zichem bevindt zich een gedenkplaat voor de boerenkrijghelden van Zichem, geplaatst tijdens de herdenkingsfeesten van 1898.*

*De kerk is momenteel gesloten wegens restauratiewerken.*







### OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?

#### 1. De Bosrand

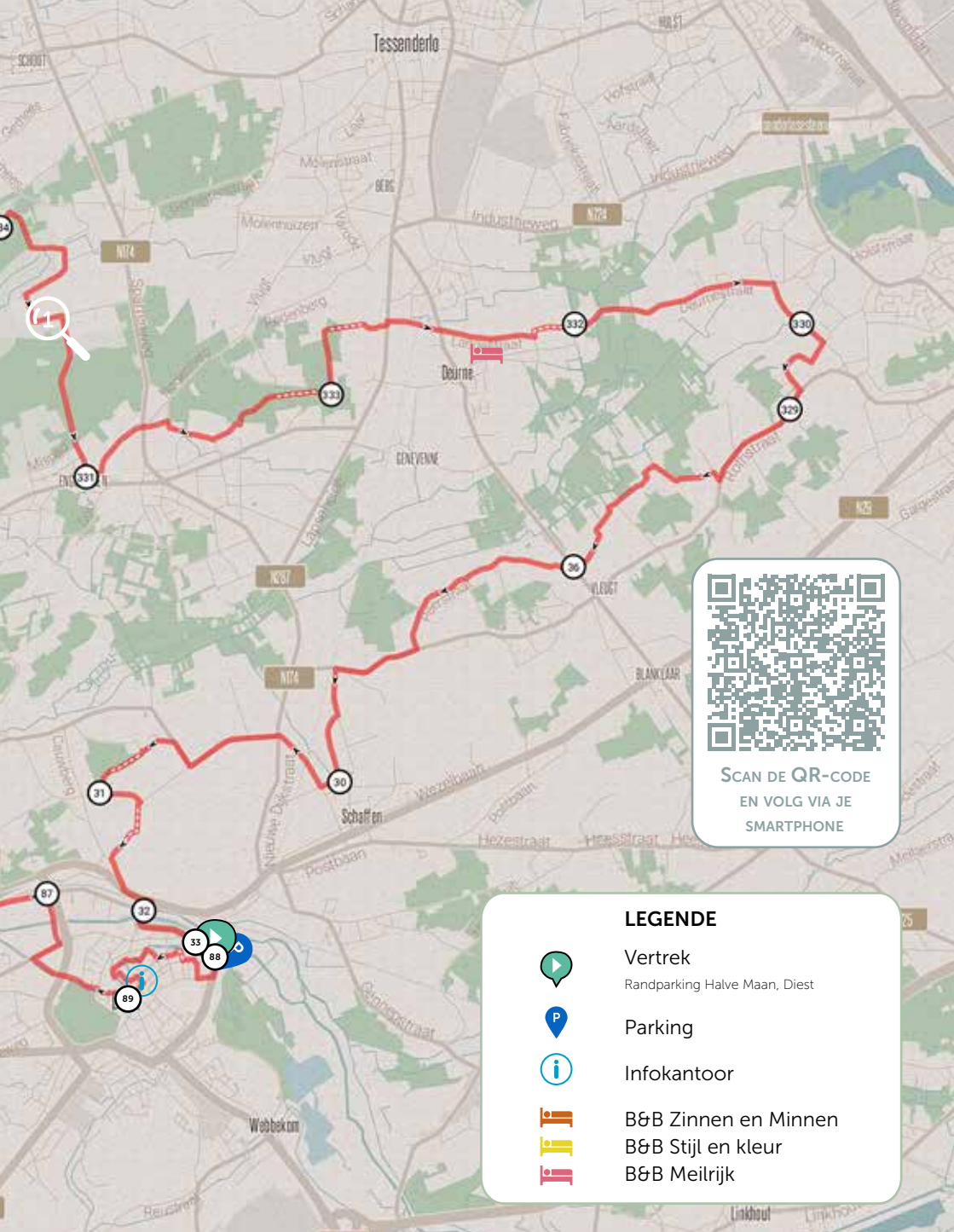
Zavelberg 12/A, Tessenderlo

#### 2. Central

Markt 8, Scherpenheuvel - Zichem







SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE

### LEGENDE



Vertrek

Randparking Halve Maan, Diest



Parking



Infokantoor



B&B Zinnen en Minnen



B&B Stijl en kleur



B&B Meilrijk



Westerlo is het bruisende hart van landschapspark de Merode, in het zuiden van de Kempen in de provincie Antwerpen, op de grens met het Hageland en de Limburgse Kempen.

De Westerlonaren zijn trots op de bijnaam van hun gemeente "Parel van de Kempen".

Je kan er niet naast de realisaties van de norbertijnen kijken. De grootste getuige van hun aanwezigheid is zonder twijfel de imposante abdij in Tongerlo. De eerste Norbertijnen vestigden zich in Tongerlo omstreeks 1130. Ze kwamen er wonen, werken en bidden naar het voorbeeld van de Heilige Norbertus. En dat doen ze er nog altijd.

Westerlo heeft ook een adellijk tintje. Meer dan vijf eeuwen zijn Westerlo en de adellijke familie de Merode al met elkaar verbonden. Dat zie je en dat voel je. Aan kastelen, oude dreven en statige burgerwoningen geen gebrek!

Op de oever van de Grote Nete staat het indrukwekkende kasteel van de familie de Merode. Begin 1300 werd met de bouw van de donjon de basis gelegd van het huidige kasteel. Nu wonen prins Simon de Merode en zijn gezin er.

Het gemeentehuis is ondergebracht in het kasteel van gravin Jeanne de Merode.

Ook de vele statige dreven en natuurgebieden heeft Westerlo te danken aan de familie de Merode en de norbertijnen.

Fiets- en wandelroutes met knooppunten zijn ideaal om het erfgoed en de natuur van de Parel van de Kempen te ontdekken. Onderweg zijn er heel wat mooie plekjes voor een picknick. In de lokale cafés en restaurants kan je genieten van de Kempense gezelligheid. De lokale bieren "Flierefluiter" en "Tongerlo" moet je geproefd hebben.

Bij Toerisme Westerlo, in de oude dekenij, vind je inspiratie om Westerlo ten volle te beleven. Een groepsbezoek, een actieve gezinsuitstap of een romantisch weekendje, aan jou de keuze.

*Guy Van Hirtum*  
Burgemeester Westerlo



## Emmanuel Jozef van Gansen

°Westerlo 25/12/66

+17/05/1842

zoon van een landbouwer, brouwer en winkelier  
na een opleiding in college te Geel, thuis helper

- Meldde zich aan bij het patriottenleger
- 92 - 93 trad in als novice bij de paters kapucijnen
- Verliet het klooster maar had toch kritiek op de antireligieuze politiek van de Fransen
  - Protesteerde tegen de verdrijving van kloosterlingen
- Werde leider van de brigands in de Kempen nadat de conscriptiewet werd afgekondigd
  - Heeft zijn eigen begrafenis in scene gezet
- Werde per kar uit Diest gesmokkeld, dook daarna onder in Testelt en bleef ongehuwd

## Emmanuel Benedict Rollier

° St-Amands 03/12/69

+ Willebroek 23/05/1851

zoon van baljuw en burgemeester van St-Amands  
handelaar in Oostende in 1792

- In 1796 vestigde hij zich in Willebroek
- Nam samen met zijn broer het voortouw
- Werde leider van 3000 brigands in Willebroek
- Op 21 oktober vestigde hij zijn hoofdkwartier in Dendermonde
  - Op 23 oktober trok hij met zijn troepen naar Gent
- In Zele werden ze opgewacht door de Fransen waarop ze moesten terugkeren
  - Op 5 november ging Bornem in de vlammen op
    - Sint-Amands werd gespaard

## Pieter Corbeels

° Leuven 12/03/55

+ Doornik 21/06/99

zoon van een schoenmaker  
Zuid-Nederlands boekdrukker

- Was korporaal in het Oostenrijkse leger
- Maakte opruiende pamfletten en werd hiervoor gearresteerd
  - Verhuisde naar Torhout
- Op 25 november werd hij in de bossen van Postel gevangen genomen waarna hij in de gevangenis belandde
- Werde op 21 juni 1999 terechtgesteld in Doornik

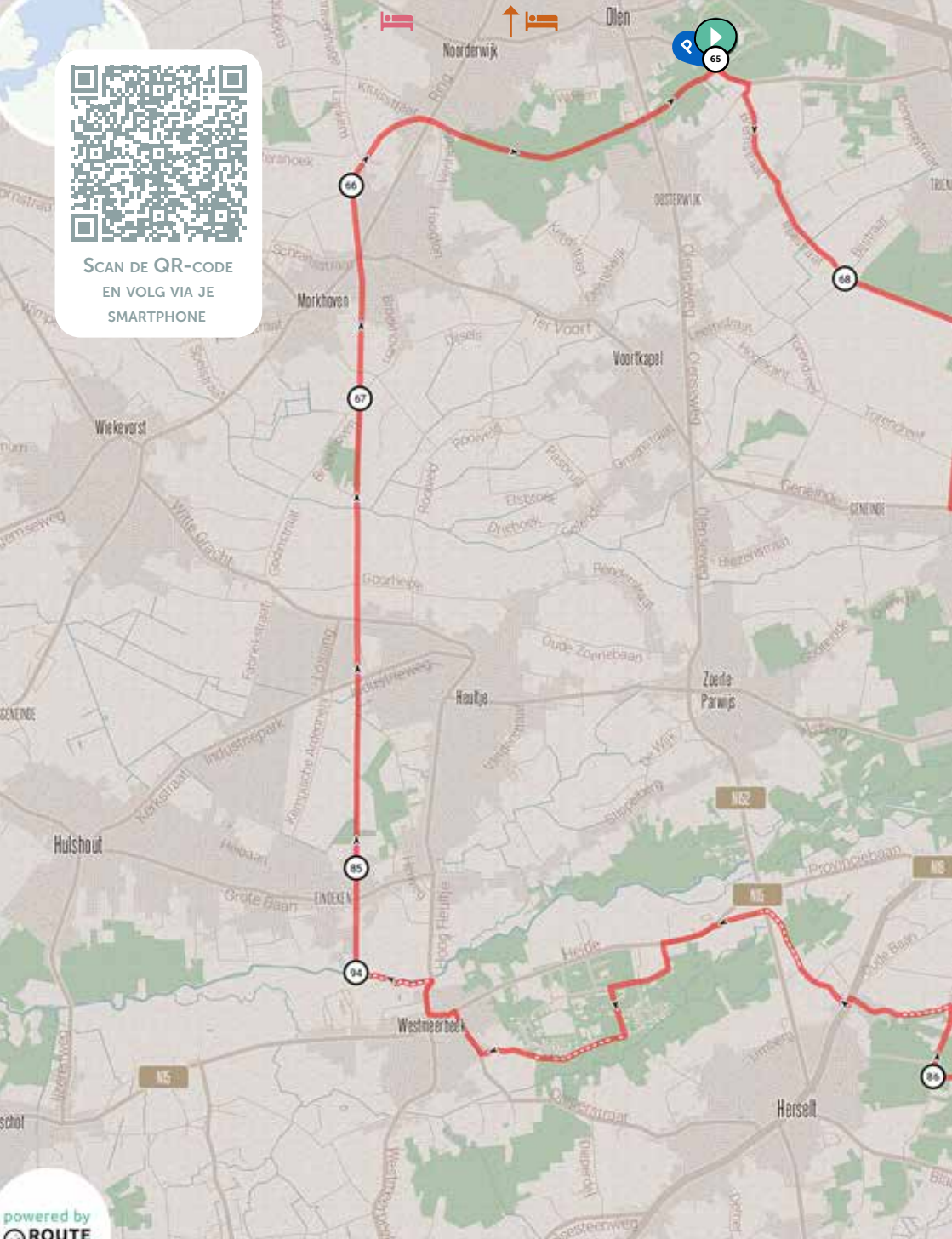
Plaatsen waar tijdens de Boerenkrijg hevig gevochten werd, of die er bijzonder onder geleden hebben: Aalst, Aarschot, Sint-Amands, Bazel, Sint-Bernardus-Lubbeek, Bevekom, Betekom, Beveren, Blaasveld, Boom, Bornem, Burcht, Diest, Duffel, Edingen, Geel, Haasdonk, Halle, Hasselt, Heilisssem, Hélécine, Herentals, Hingene, Izegem, Kapellen, Kapellen-op-den-Bos, Kemzeke, Kortrijk, Kruibeke, Leuven, Leuze, Liedekerke, Lier, Lippelo, Londerzeel, Mechelen, Meerhout, Melsele, Merchtem, Mol, Neerijse, Nevele, Olen, Overmere, Oudenaarde, Puurs, Rupelmonde, Scherpenheuvel-Zichem, Sint-Niklaas, Sint-Pauwels, Stavelot, Turnhout, Tongerlo, Waanrode, Waarschoot, Westerlo, Willebroek, Wilsede, Zele en Zeveneken.







SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE





## LEGENDE



Vertrek

Parking domein Teunenberg, Olen



Parking



Infokantoor



B&B Het Wouwe



B&B Lindenhof



B&B Crea Els

## OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?

**1. Sooi van 't Hof**

Boerenkrijglaan 191, Westerlo

**2. Den Hulst**

Hulst 4, Herselt



65 68 70 81 83 84 89 13 39 14

17 88 88 86 94 85 67 66 65

*Welkom in*

**DIEST**



*Herentals werd een middelpunt van de opstand. 3000 jongens verbleven er met hun aanvoerders. Zij versterkten de stad en schuilden in de huizen. Op 28 oktober kwam een Franse divisie, vanuit Holland, via Turnhout deze versterking aanvallen. De strijd was hevig; 600 patriotten sneuvelden.*

*De Fransen pleegden de ergste brutaliteiten en staken de helft van de stad in brand. Na deze ramp trokken de verscheiden Belgische compagnies naar Lichtaart, Lier en Geel.*

*Meerhout: op 12 november vielen de Fransen Meerhout binnen. De strijd loeide geweldig. De brigands behaalden een schitterende zegepraal, ze namen zelfs een Franse generaal gevangen. Op 18 november kwamen de Republikeinen terug en ontketenden een verschrikkelijke weerwraak door plunderingen en slachtpartijen.*

*Mol: betrekkelijk rustig tot 15 november. Op 22 november vielen de Fransen de stad binnen. De stad werd beurtelings tweemaal ingenomen en her-ingenomen. De brigands moesten uiteindelijk de tweede dag zwichten voor de overmacht.*

*De twee aanvoerders, P. Corbeels en A. Meulemans werden in de Postselse bossen krijgsgevangen genomen.*

*Diest : de brigands bezetten de stad op 23 oktober, zonder zware tegenstand te ondervinden. Terwijl Corbeels de Fransen aanviel in Herk was generaal Durutte' zonder slag of stoot Diest binnengeslopen. Op 12 november bestormde kapitein Elen wederom de stad waarop de Fransen naar Leuven vluchtten. De troepen van Corbeels, Van Gansen, Stolman en Meulemans kwamen aangerukt met een 5000-tal jongens, die uiteindelijk na een bloedige strijd het onderspit moesten delven.*

*Op 15 november deden de Fransen hun intrede in een door de brigands verlaten stad.*





# Voor Outer en Heerd

Geen roekeloze wagers  
Stil volk dat zich beraadt,  
aleer het zijn belagers  
manhaft te lijve gaat.  
Zij wisten wat zij wilden  
toen zij tot stout verweer  
de pik of zeis optilden,  
of grepen naar 't geweer.

Refrein (2 ×):

Voor vrijheid en recht; ongeknecht,  
onverveerd voor outer en heerd.

Zij steunden op Oranjes:  
de Nederlanden één!  
en juichten toen Brittannië's  
beloofde vloot verscheen.  
Kloekmoedig in de gouwen  
van Diets Zuid-Nederland.  
zijn allen sterk en trouwe.  
gesprongen in de brand.

Rollier, Corbeels, Van Gansen,  
bevochten onverveerd,  
met wisselende kansen,  
den vijand van hun heerd.  
Zij kampten koen als leeuwen,  
en werden z'overmand,  
Hun namen staan voor eeuwen,  
In 't hart van 't volk gebrand.





SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE

### LEGENDE



Vertrek

Randparking Halve Maan, Diest



Parking



Infokantoor



B&B De Meerkoet



Bed 'n Blues





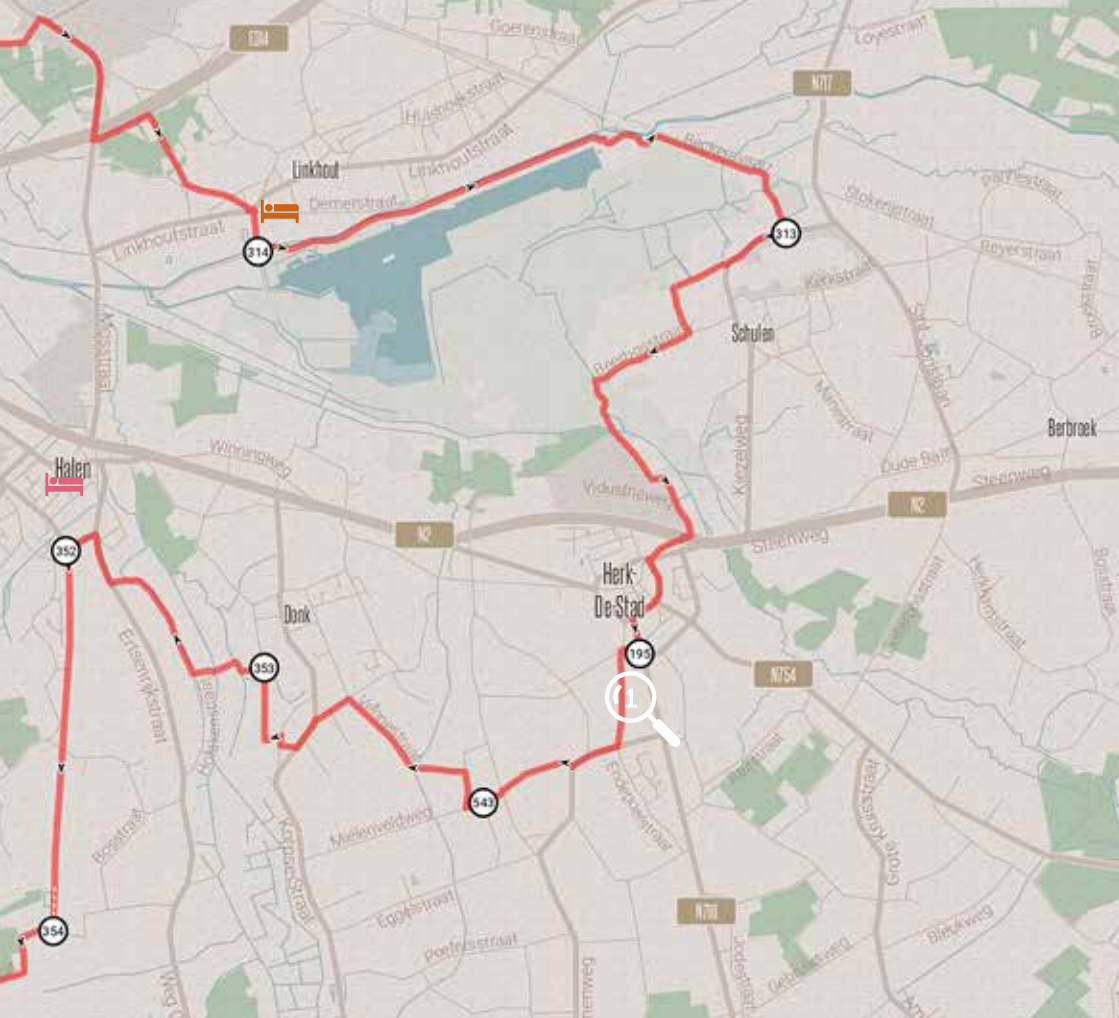
## OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?

### 1. Olmenhof

Pikkeleerstraat 16, Herk-de-Stad

### 2. 't Stamineeke

Oude Baan 135, Webbekom



- 34 - 88 - 33 - 35 - 320 - 315 - 314 - 313 - 195 - 543 - 353
- 352 - 354 - 355 - 43 - 42 - 41 - 360 - 350 - 357 - 34



Naar aanleiding van de herdenking van 225 jaar Boerenkrijg nam een enthousiasteling het prachtige initiatief voor een bijzondere fietsroute langsheen de frontlinie. Een knap idee dat de betrokken steden en gemeenten letterlijk en figuurlijk met mekaar verbindt. Dergelijke historisch gekaderde acties die heden, verleden én toekomst met mekaar in contact brengen, kunnen we alleen maar ondersteunen.

De Boerenkrijg wordt in Hasselt jaarlijks mooi herdacht door ons Boerenkrijgcomité Hilst. Deze nieuwe fietsroute geeft ook hen ongetwijfeld weer extra mogelijkheden om hun herdenking aan een breder publiek te presenteren. In Hasselt zijn de meest opvallende verwijzingen van de Boerenkrijg te vinden bij het imposante Boerenkrijgmonument op het Leopoldsplein in het centrum van de stad én aan de kapel van Hilst.

Door deze fietsroute komt bovendien niet alleen de boeiende geschiedenis van de Boerenkrijg opnieuw onder de aandacht van een groter publiek maar kunnen we onze mooie stad Hasselt ook weer laten ontdekken.

Wij heten de vele wielertoeristen die gebruik gaan maken van deze nieuwe route dan ook van harte welkom in Hasselt. Knijp zeker de remmen dicht als je onze stad passeert en laat u verrassen door ons heerlijke aanbod. Als hoofdstad van de Smaak bieden wij immers een bijzonder rijk gamma van uitstekende horecazaakjes aan. Ongetwijfeld vindt iedereen zijn of haar gading. Vergeet daarbij zeker onze streekproducten bij uitstek – jenever en speculaas – niet. Een mooi overzicht van alles wat onze stad te bieden heeft, vind je via [visithasselt.be](http://visithasselt.be).

Graag zie ik jullie halt houden in Hasselt. Geniet alvast met volle teugen van alles wat onze stad jullie te bieden heeft.

*Steven Vandeput*  
Burgemeester Hasselt



# Kapel van Hilst

In de tijd van de Boerenkrijg stonden nabij Hasselt twee boerderijen; Groot Hilst en Klein Hilst. De Boerenkrijg is een strijd van plattelandsbewoners voor 'outer en heerd' - voor altaar en voor haard - tegen het Franse staatsgezag. Boeren uit diverse streken van Vlaanderen kwamen in opstand. De brigands hadden geen uniform, geen wapens, geen georganiseerd leger. De boerenjongens liepen erbij op klompen en met knuppels in hun vuisten.

Toen het geïmproviseerde leger van 6000 mannen onder leiding van diverse leiders vanuit alle windstreken door de Fransen werden opgejaagd richting Hasselt, zaten de brigands uiteindelijk als ratten in de val: op 5 december 1798 werden de boeren genadeloos verslagen. De brigands die via de Sint-Truidersteenweg wegluchtten werden afgeslacht bij Hilst. In 1850 werd een massagraf met 60 lijkjes gevonden. Op deze plaats liet mevrouw Bamps-Lebon, eigenares van het domein Klein Hilst, een kleine kapel oprichten ter hun gedachtenis. Dit is het oudste Boerenkrijgsmonument.

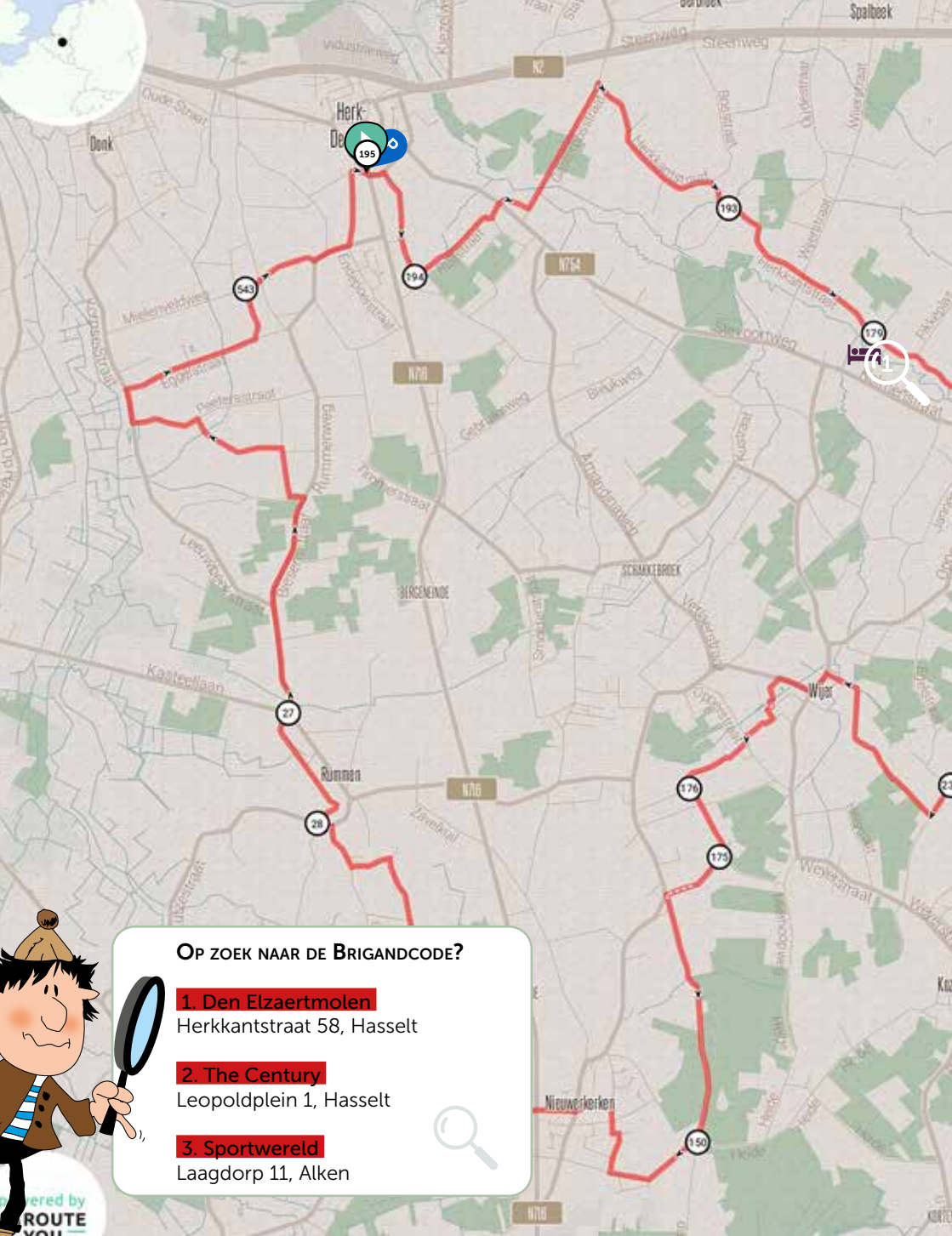
De resten werden destijds overgeplaatst naar het kerkhof bij de kerk van Sint-Lambrechts-Herk.

Het Boerenkrijgcomité van Hilst organiseert elk jaar, op 5 december een herdenkingsplechtigheid om de gebeurtenissen blijvend onder de aandacht te brengen. "Ik ben blij dat deze geschiedenis nu een plek gekregen heeft op het kunstwerk 'I was there' onder de brug van Ter Hilst. Een hulde aan helden die hun huis en land verlieten om voor hun waarden te strijden".

Frank Clerix  
Boerenkrijgcomité Hasselt







### OP ZOEK NAAR DE BRIGANDCODE?

- 1. Den Elzaertmolen**  
Herkkantstraat 58, Hasselt
- 2. The Century**  
Leopoldplein 1, Hasselt
- 3. Sportwereld**  
Laagdorp 11, Alken



powered by  
ROUTE  
YOU





## LEGENDE



Vertrek

Herk-de-Stad College, Herk-de-Stad



Parking



Infokantoor



B&B De Kiezal



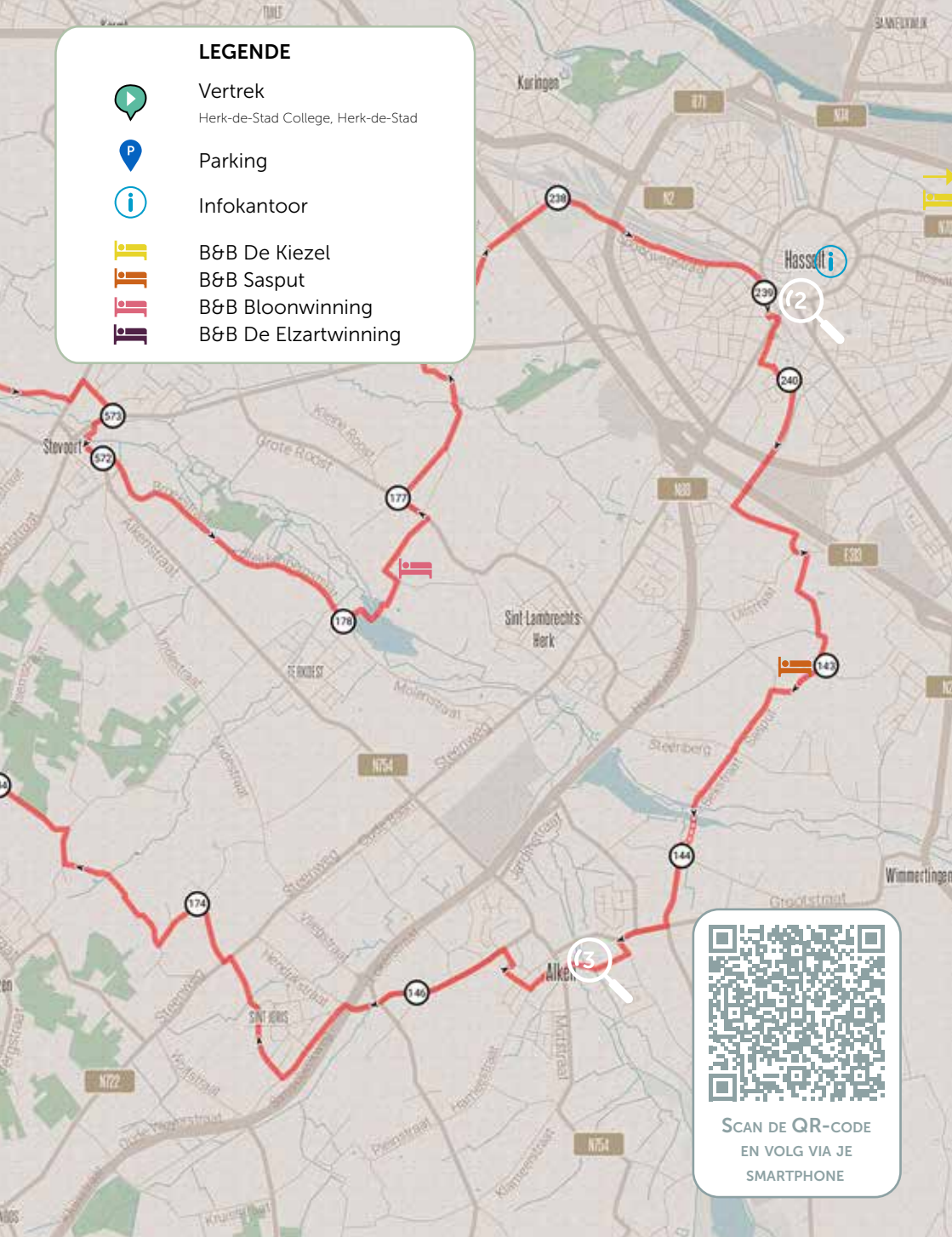
B&B Sasput



B&B Bloonwinning



B&B De Elzartwinning



SCAN DE QR-CODE  
EN VOLG VIA JE  
SMARTPHONE

195 - 194 - 193 - 179 - 573 - 572 - 178 - 177 - 238 - 239 - 240 - 143

144 - 146 - 174 - 234 - 176 - 175 - 150 - 28 - 28 - 27 - 543 - 195

**BLANCQUAERT**  
 BANKGENTEN & VERZEKERINGSMAKELAARS

**FINTRO**  
 BNP PARIBAS GROEP

www.groepblancquaert.be

**CAFE PARKING**



**Wheely Shop**  
 Fietsen - Bromfietsen - Moto's  
 Oxford dealer

Marc De Vriese  
 Kruisstraat 5  
 9200 Overmere

BTW BE 741.262.716  
 T 09 367 55 47  
 E marc.de.vriese@wheelyshop.be



Tuinaanleg Delaunay Emiel - Willems  
 Molenstraat 89 A  
 9290 Overmere  
 Tel. 093677727  
 E-mail: info@tuinaanleg-delaunay.be



vanaf 1/10/2023  
**TUINAANLEG & ONDERHOUD**  
**STIJN POPPE**  
 0484/99.82.99

**Fritshop Vincent**

www.fritshopvincent.be

★★★★ Facebook (166) · Frans · €€

📍 Margote 45, 9260 Wichelen

☎ 052 42 29 79



**La Tapa Canaria**  
 TAPAS COCKTAILS PAELLA

**APOTHEEK DE VRIENDT -  
 WAUTERS**

Burg. de Lausnaystraat 14  
 9290 Berlare-Overmere

Email: info@apotheekovermere.be

Tel: 09 367 51 75




**GR**  
 GEMEENTE  
**BELANGEN**

Wim Arbijn

Gemeenteraadslid Berlare

Uit sympathie



RAFFINADERIJ-RAFFINERIE

**BAETEN & CO**  
 SINCE 1815

**Smederij Geert Van De Velde**

Metaal fabricage

📍 Gouberg 7, 9290 Berlare - ~4,0 km

☎ 0474 44 79 40

🌐 vandevaldesmederij.be



Burg. de Lausnaystraat 11  
 9290 Overmere

TIF 09 367 65 12  
 myosotis@telenet.be



**LTECHNICS**  
 Alles voor de Sluiper



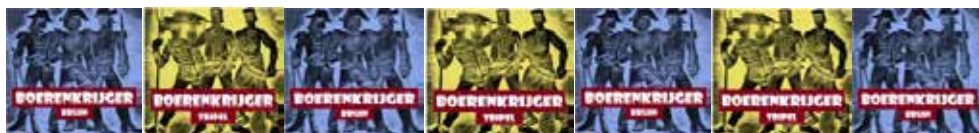
📍 Louvenssteenweg 196/6, 3300 Tiel-Wings

☎ +32 16 26 26 93

✉ info@boxmaker.be



Berlare





Gebroeders  
**Van de Velde** bv  
Vloer- en tegelwerken

V O E D I N G  
"De Nieuwdank"  
Rijk Van Gansbeke en Michel Vrienslaere  
Koningensveld 101 • 3000 Leuven • 27  
3290 Louvain-la-Neuve  
Tel: 0367 24 117

**NOTARIS HERTECANT, LUTGARD**  
Burgemeesters de Lauenaystraat 36  
3290 Overmere  
Tel: (09) 367.60.11  
Fax: (09) 367.51.08  
lucgard.hertecant@notaris.be



**T Nieuw Paviljoen**  
Donkiaan, 117 – 9290 Berlare  
09.367.91.26

**Herwig Van de Velde**  
Uit sympathie

**open vld**  
Team Burgemeester Katja Gabriëls

**Nagelstyling  
Medische pedicure  
Schoonheidssalon  
Molenstraat 124  
0497 03 41 81**



**'t Boerken**  
GROENTEN & FRUIT

My tip voor feestelijke verzendingen van veld op veld tot eind 1999 van groentige wasser in Germany

Door onze uitgebreide werkruimte met gewas en de bestaande, functionele en zeer comfortabele en aantrekkelijke gebouwen van kwaliteit, beschikken we over alle faciliteiten voor een perfecte prijs.

Waar bestaan alle dagelijkse producten, met name groenten, uitgesloten producten, speciale afpakking, verzending en ook een assortiment kwaliteitsvolle wasser.

**BOTENVERHUUR.BE**

**Mike Morel**

ruitenwasser – dakontmossingen – reinigen van zonnepanelen – alg-reinigingswerken

mike.ruitenwasser@gmail.com

Wijgenpark 26 9290 Overmere - 0475 59 33 31

**Anneke's Home Assist**

Bel ons: 052 42 43 33

Stuur email: info@annekes.be

Bezoek ons op Facebook

Verdienszaken in de regio: Wangen, Overmere, Snelbeek, Kalken, Belsin, Schalkwijk, Dendering, Willems, Schepker, Lieve de Lieve

Verdienszaken met pensioenverzekering en pensioenverzekering met pensioenverzekering en pensioenverzekering

**Brasserie 't Mystérie**

Hillarestraat 175  
9160 Lokeren

09 349 57 96  
info@brasserie-mysterie.be  
www.brasserie-mysterie.be

**VERZEKERING – BELEGGINGSADVIES**

**VAN WESEMAEL-VLEMINCKX BV**  
EMIEL HERTECANTLAAN 45/2  
9290 BERLARE

TEL. 052/42.43.33  
www.kantoorvanwesemaelvleminckx.be  
e-mail: vanwesemaelvleminckxbvba@skynet.be

**D&P Painting**

Denny De Geest  
Heikantstraat 84  
9290 Berlare (Overmere)  
Telefoon: 09/367 62 53  
Fax: 09/367 98 63

**VHD**

**ALG BOUWWERKEN  
DIRK VAN HEE**

0494 91 22 03  
www.dirkvanhee.be



# INTERIEUR & AQUA DESIGN

BE 0890.934.607 - Broekstraat 64, 9290 OVERMERE

## Cafe in De nieuwe wandeling

[www.facebook.com](http://www.facebook.com)

★★★★★ Facebook (7) · Café · €€

📍 Strijdamstraat 10, 9290 Berlare

☎ 0472 10 22 78



Apotheek  
Lynn Vander Stricht



Overmere

drukkerij | **VERBAERE**  
[www.drukkerijverbaere.be](http://www.drukkerijverbaere.be)



Restaurant Jonkman bvba

't Mosselke

Het adres voor sfeervol dineren, zakenlunches  
vergaderingen, personeels- en familiefeesten en  
natuurlijk MOSSELEN!



Z landmeters

Stijn D'haese  
CEO / Landmeter-expert

Boron Tillewautstraat 1 bus  
9290 Overmere  
0475 33 40 57  
05 305 26 26

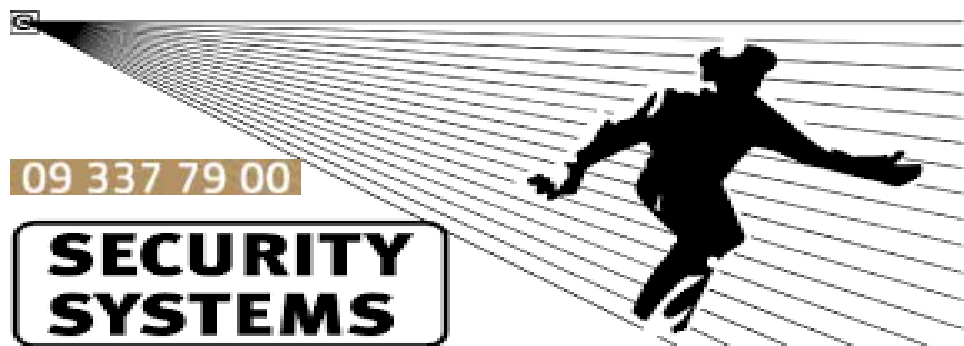


Café Koutercamping





# RADARALARM



09 337 79 00

**SECURITY  
SYSTEMS**

**Café Den Boerenkrijg**  
Overmere

*Burgemeesters De Lausnaystraat 3*  
*Dagelijks open vanaf 14 uur, zondag vanaf 11 uur*  
*Maandag en dinsdag gesloten*

BE 0831.278.815

**CREATIEVE  
NOOTJE**

CONTACTGEGEVENS

U kan mij contacteren op verschillende manieren.

Katie Meesgen  
📍 Looyeveldstraat 15  
9290 Overmere  
BTW nr: BE0553714091

☎ 0+90/64.59.40

info@creatievenootje.be 📧 [Klik hier](#)



Everaert-Cooreman

+32 9 367 59 51

[info@everaert-cooreman.be](mailto:info@everaert-cooreman.be)

Kruisstraat 12

9290 Overmere



Langbeen.

Accountancy & Tax

Langbeen – Accountancy & Tax Advisors BV

**ITAA** Institute  
for Tax Advisors  
& Accountants

- Jan Baptist Courtmanstraat 1 – 9290 BERLARE
- Tel. 052/42.20.62 Fax (in de vuilbak) – [info@langbeen.be](mailto:info@langbeen.be)
- Ondernemings- & BTW-nr. BE 0459.793.361
- Fiscaal accountant ITAA onder nummer 10.749.721

# Kraak de Brigandcode



## Wat?

Zoek en noteer de codes die op 22 schijfjes aan het raam van 22 horecazaken zijn aangebracht, bij het rijden van de 10 uitgestippelde fietslussen.

Startplaats is vrijblijvend, maar er wordt telkens een suggestie voorzien.

Praktische info vind je bij de fietskaarten in deze brochure.

## Wanneer?

Vanaf 15 maart tot 15 augustus 2023.

Vragenwedstrijd via mail vanaf 1 juni 2023.

Inschrijvingsperiode eindigt op 31 mei 2023.

Eindspel en prijsuitreiking op 26 augustus in de feesttent te Overmere.

## Hoe deelnemen?

Door € 5 inschrijvingsgeld te storten op rekeningnummer BE83 4423 5296 2115 én email te sturen naar [boerenkrijgwedstrijd@outlook.com](mailto:boerenkrijgwedstrijd@outlook.com) of scan de QR-code met vermelding:

A = 10 lussen mét wedstrijd

B = enkele lussen mét wedstrijd

C = enkele lussen zonder wedstrijd.



Wedstrijdreglement én info krijgt u via mail;

op 15 maart, 1 mei of 31 mei naargelang timing inschrijving.

## Tips & tricks:

Kennis van de Romeinse cijfers / kunnen tellen tot 26.

Kennis van het alfabet / kunnen lezen en schrijven.

**Wat een makkie!?! 't Wordt zeker leuk en er zijn veel mooie prijzen te winnen.**

Geniet van de natuur en de schoonheid van het Vlaamse landschap, het mooie weer, een terrasje, brasserie of B&B.

Check uw verzekeringspolis... en wees uiterst voorzichtig.

Boerenkrijgcomité Overmere en/of zijn (bestuurs-)leden op basis van het organiseren van de wedstrijd en de fietslussen kunnen niet aansprakelijk worden gesteld bij gebeurlijke ongevallen door uzelf of door derden.





*Welgemeende dank gaat uit naar:  
Burgemeester Katja Gabriëls en het gemeentebestuur Berlare.*

*De fijne collega's van  
- de Heemkundige Kring Overmere  
- het Boerenkrijgsamenwerkingscomité Overmere  
- het Boerenkrijgcomité Overmere:*

*Frank Lippens, Francky Verhofstadt, Nick De Backer, Ruben De Backer,  
Gilbert De Meyer, André De Taey, Maya Schoonbaert en Dries Van de Velde.*

*- Diane Geerts - Cultuursmakers  
- 'Peter van de sporthal'.*

*- VZW 't Stuurken en WTC De Dorpsvrienden Uitbergen.*

*Alle sponsors.*

*Een speciale dank aan Katie Messiaen van 'Creatieve Nootje' voor de tekeningen  
en de prachtige raamschilderingen aan Café Den Boerenkrijg.*

*Dank voor de perfecte samenwerking!*

*Namens het Boerenkrijgcomité Overmere,*

*Herman Vander Stricht, coördinator Boerenkrijgwedstrijd en –brochure.*



**DIJK**  **92**



**Vlaanderen**  
verbeelding werkt

**Cultuur**  
*smakers*

**DAVIDSFONDS**  
cultuur beleef je samen



**berlare**